

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

KAKSIKIELISTÄ NUORISOTYÖTÄ SIPOOSSA

Missä ovat ruotsinkieliset nuoret?

Jarmo Kuusimaa

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

05 / 2013

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Jarmo Kuusimaa	Sivumäärä 38 ja 6 liitesivua
Työn nimi Kaksikielistä nuorisotyötä Sipoossa – missä ovat ruotsinkieliset nuoret?	
Ohjaava(t) opettaja(t) Reijo Viitanen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Sipoon kunnan Nuorisopalvelut / Mia Liljeberg	
Tiivistelmä <p>Ruotsinkielisten nuorten osuus Nikkilän nuorisotalolla tippui reilusta 18 %:sta 2,2 %:iin vuosina 2003 - 2012. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää tietävätkö / tuntevatko Sipoossa asuvat ruotsinkieliset nuoret Sipoon kunnan Nuorisopalveluiden kokoontumispaikat. Ja jos he tuntevat, miksi nämä kokoontumispaikat eivät houkuttele heitä.</p> <p>Sipoon kunnan Nuorisopalveluiden tehtävänä on tarjota palveluja niin suomen- kuin ruotsinkielisille lapsille ja nuorille. Silti likipitään kaikki mm Nikkilän nuorisotalon aktiiviset kävijät ovat suomenkielisiä. Tästä on seurannut, että Nikkilän nuorisotalo on leimautunut nuorten keskuudessa pelkästään suomenkielisten nuorten kohtaamispaikaksi.</p> <p>Tein Internetissä täytettävän kyselylomakkeen Ruotsinkielistä yläkoulua (Kungsvägen skola) käyville oppilaille. Lomakkeella saatavilla vastauksilla Nuorisopalvelut pyrkii tarvittaessa tekemään muutoksia nuorisotilatoiminnassa, jotta ruotsinkieliset nuoret löytäisivät sinne helpommin.</p> <p>Työn tilaajana on Sipoon kunnan Nuorisopalvelut / nuorisosihteeri Mia Liljeberg.</p>	
Asiasanat Kaksikielisyys, nuorisotilat, nuori, Sipoo, vapaa-aika, ruotsinkielisyys	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Jarmo Kuusimaa	Number of Pages 44
Title Bilingual youth work in Sipoo – where are the swedish speaking youngs?	
Supervisor(s) Reijo Viitanen	
Subscriber and/or Mentor Sipoo youth services / Mia Liljeberg	
Abstract <p>The amount of Swedish speaking teens in the Nikkilä youth house have decreased between 2003 – 2012 from a little more than 18 % to 2,2 %.</p> <p>By this thesis the goal is to find out do the Swedish speaking teens who lives in Sipoo know clubhouses which are provided by municipality on Sipoo. And if they do know, why these clubhouses do not attract them.</p> <p>One of the main work of the Sipoo youth services is to provide activities to all as well as Finnish and Swedish speaking children and teens who lives in Sipoo. Still almost every teen who visits actively for example in Nikkilä youth house, are Finnish speaking. This is due to the fact that the Nikkilä youth house is labeled as a meeting point for the Finnish speaking teens.</p> <p>I did a questionnaire for the students, who are at the Swedish secondary school (Kungsvägen skola). With the answers they gave me, the Sipoo youth services tries to (if necessary) make changes at the clubhouse activities so that it would be easier for the Swedish speaking teens to come there.</p> <p>The subscriber for this work is Youth services in municipality of Sipoo / Youthsecretary Mia Liljeberg.</p>	
Keywords Bilingual, club house, teenager, Sipoo, free time, Swedish-speaking	

SISÄLLYS

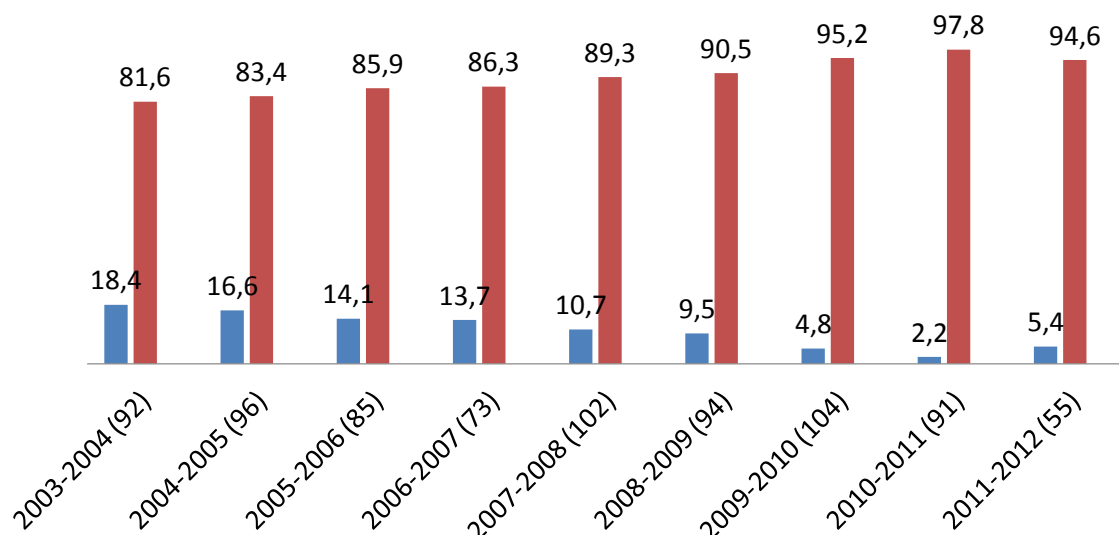
1 JOHDANTO	5
1.1 Toimintaympäristön kuvaus	8
2 NUORISOTYÖ	9
2.1 Nuorisotyön historiaa	9
2.2 Valtion tukema nuorisotyö	9
2.3 Avoin nuorisotyö	10
2.4 Tiloja nuorille	11
3 NUORISOTYÖ SIPOOSSA	12
3.1 Sipoon kunnan Nuorisopalvelut	13
3.2 Nuorisotyön tehtävät	15
3.3 Sipoon kaksikielinen nuorisotoiminta tänä päivänä	16
4 KYSELYN MENETELMÄT JA LUOTETTAVUUS	17
4.1 Tietojen keruu vuosilta 2003 - 2012	17
4.2 Kyselytapahtuman organisointi	18
4.3 Kyselylomake	19
4.4 Kyselyn toteuttaminen	20
5 TUTKIMUSTULOKSET	21
5.1 Käydäkö vai eikö käydä?	21
5.2 Yhteisöllisyys nuorisotiloilla	27
5.3 Nuorisotilan maine	29
5.4 Kaksikielisen nuorisotilan ohjaajan äidinkieli	31
6 SUOMEN VAI RUOTSIN KIELI – MUNA VAI KANA?	33
6.1 Äidinkielen merkitys nuoren kasvulle ja kehitykselle	34
7 YHTEENVETO	35
LÄHTEET	37
LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Tullessani valituksi Sipoon kunnalle nuoriso-ohjaajaksi 2003 tiesin, että työssäni tulisin käyttämään ruotsin kieltä. Tämä oli yhtenä vaatimuksena työpaikkailmoituksessa. Tiesin, että Sipoo on kaksikielinen kunta. Olin elänyt ja asunut 31 vuotta Torniossa, jossa ruotsin kieli oli osa arkea. Tämä oli vahvistanut positiivista suhtautumistani ruotsin kieleen. Lisäksi olin suorittanut ruotsin kielen virkamiestutkinnon, joten kaikki osaset kaksikieliseen nuorisotyöhön olivat kohdallaan; takana 10 vuotta nuorisotalotyötä sekä kaksikielisyyden hallinta. Pian opin tuntemaan, ketkä Nikkilän nuorisotalon nuorista olivat ruotsinkielisestä yläkoulusta ja ketkä suomenkielisestä yläkoulusta. Tein havainnon, että useat seurustelevat pariskunnat olivat ns. ”sekapareja”. Tällä tarkoitan että toinen parista oli suomenkielinen ja toinen ruotsinkielinen. Nämä ruotsinkielisen koulun nuoret toivat nuorisotalolle mukanaan omia luokkakavereitaan. Tämän ansiosta ruotsinkielisten nuorten osuus oli vahva nuorisotalolla urani alkutai-paleella.

Nuorisotalon kävijämäärät olivat hyvät (KAAVIO 1.) ja elämä jatkui nuorisotalolla vilkkaana. Nuorisotaloelämässä tulee myös aika, jolloin nuoret eivät tarvitse enää nuorisotaloa kavereiden ja ohjaajien kohtaamispaikkana. Yleensä se tapahtuu viimeistään siinä vaiheessa, kun nuori aikuinen saavuttaa täysi-ikäisyyden. Tätä hetkeä kutsun sukupolven vaihtumisena. Myös Nikkilän nuorisotalolla tapahtui sama ilmiö. Samalla alkoi ruotsinkielisten nuorten häviäminen nuorisotalolta. Tämä ilmiö todettiin työyhteisössämme, mutta siihen ei puututtu sen syvemmin.

Koulun syyslukukauden alkaessa minulla on ollut tapana pyytää sähköpostitse kaikkia uusia seitsemäsluokkalaisia luokanvalvojan opastamana tutustumiskäynnille Nikkilän nuorisotalolle. Yleensä yksi luokanvalvoja tarttui tilaisuuteen. Sitten tein havainnon, että sähköpostin lähettämisen jälkeen on enää luokanvalvojasta kiinni, ottavatko he kutsun vastaan vai ei.

Kaavio 1. Ruotsinkielisten nuorten osuus Nikkilän nuorisotalon kävijöistä vuodesta 2003 vuoteen 2012

Järjestimme avoimia tapahtumia koko Sipoon nuorille, joilla yritimme saada uusia nuoria nuorisotalomme kävijöiksi. Tapahtumiin on osallistunut kiitettävä määrä nuoria, mutta se varsinainen tavoite, uusien nuorisotalokävijöiden valjastaminen jäi saavuttamatta. Sipoon kunnan oppilashuolto järjestää joka syksy Ryhmäyttämispäivän kaikille seitsemäsluokkalaisille. Ryhmäyttämispäivän tarkoituksena on tutustuttaa opettajat ja uudet oppilaat toisiinsa. Nuorisopalvelun ohjaajat ovat olleet mukana tässä tapahtumassa. Päivä toteutetaan rastimenetelmällä, eli oppilaat käyvät oman luokkansa kanssa eri toimintapisteissä ja siirtyvät sen jälkeen seuraavalle toimintapisteelle. Omassa toimintapisteessäni olen käyttänyt mahdollisuuden markkinoida Sipoon nuorisopalveluiden toimintoja, toimitiloja sekä mahdollisuutta tulla tutustumaan oman luokan ja luokanvalvojan kanssa kokoontumispaikkoihin.

Kaikesta tästä markkinoinnista huolimatta, ruotsinkielisten nuorten osuus mm Nikkilän nuorisotalolla ei ole lisääntynyt toivotulla tavalla. Tästä on syntynyt pelko, että Sipoon kunnan nuorisotilat leimautuvat pelkästään suomenkielisten nuorten kokoontumispaikoiksi. Ja ruotsinkielisten nuorten houkuttelevuus nuorisotaloille on entistä vaikeampaa.

Tämä ilmiö herätti nuorisotalon ohjaajien sekä nuorisosihteerin Mia Liljebergin mielenkiinnon. Mihin ruotsinkieliset nuoret ovat hävinneet nuorisotiloiltamme? Miksi nuorisopalveluiden palvelut eivät tavoita ruotsinkielisiä nuoria vai eivätkö he tarvitse kun-

nallisia nuorisopalveluita? Onko heillä tarpeeksi muita harrastustoimintoja, että heillä ei ole aikaa nuorisotalotoiminnalle? Vai onko kyse kielipolitiikasta? Onko nuorisotilajemme maine oppilaiden keskuudessa niin huono, että he eivät yksinkertaisesti uskalla tulla? Tämä oli lähtökohta, johon halusin tietoa. Jotta sain tarvittavat tiedot elisyyt, miksi ruotsinkieliset nuoret eivät käy nuorisotiloillamme, teetin kyselyn ruotsinkielisen yläkoulun (Kungsvägen skolan) oppilaille. Saatujen vastausten myötä selvitämme mahdollisuudet muuttaa talojen toiminnat sellaiseksi, että nuorisotilamme pysyvät houkuttelemaan myös ruotsinkielisiä nuoria mukaan avoimeen talotoimintaan.

Nuorilla on omia ennakkokäsityksiä nuorisotiloista huolimatta siitä ovatko he aktiivikävijöitä vai ei; mitä siellä tehdään, ketä siellä käy, millaisia ohjaajia siellä on töissä. Jo yksi epäonnistunut nuorisotalokäynti voi saada aikaa laaja-alaisen, negatiivisen mielikuvan kaikista nuorisotiloista. On saatu aikaan leima, joka siirtyy viidakkorummun lailla kaveriporukalta toiselle. Ja tätä leimaa on vaikea pyyhkiä pois ilman että nuori tulee itse tutustumaan nuorisotilaan.

Olen työssäni joutunut useaan otteeseen perustelemaan niin virkamiehille kuin nuorten huoltajille nuorten kokoontumispaikkojen olemassaoloa. Nuorisotilat eivät tuota kuntalaisille mitään konkreettista hyödykettä vaan enemmänkin aineetonta palvelua; toisten nuorten ja aikuisten kohtaamista ja yhdessäoloa. Ironista kylläkin, ensimmäinen paikallinen nuorisotyötoimikunta perustettiin Helsinkiin vuonna 1942 joka sattumoisin oli ruotsinkielinen. Toimikunnan perustaja maisteri Guy von Weissenberg totesi, että kunnan tehtävänä on omalta osaltaan kasvattaa nuoria. Ja jo seuraavana vuonna perustettiin vastaava suomenkielinen nuorisotoimikunta (Nieminen 1995, 241).

Ihmiset ovat sosiaalisia olentoja, joille vertaisryhmässä oleminen on tärkeää (Raina & Haapaniemi 2005, 104). Olipa paikka mikä tahansa, he kokoontuvat tapaamaan toisiaan; erilaiset ohjatut harrastukset, kioskin kulma, ostoskeskukset, päiväkodin pihat, urheilukentät. Yksilöt hakeutuvat ryhmiin, joissa on taustoiltaan samankaltaisia ihmisiä; ikä, intressi, koulu, etninen tausta (Suominen & Pirttilä-Backman & Lahikainen & Ahokas 2010, 159). Nuorisotilat tarjoavat turvallisen ja valvotun tilan, missä nuoret voivat tavata toisiaan. Lisäksi paikalla on aikuinen ohjaaja, joka voi olla avuksi monissa arjen eri asioissa ja tilanteissa. Nuorisotilat ovat nuorten olohuoneita, joissa voi

olla vapaammin kuin esimerkiksi kotona tai koulussa (Kylmäkoski & Lind & Hintikka & Aittola 2006, 7). Nuorisotalon sisällä on tarjolla monenlaisia palveluja, joita ei ole suunnattu erikseen kummallekaan kieliryhmälle; pingis, biljardi, TV, pelikonsoli, tietokoneet, kahvio. Nikkilän nuorisotalolla toimii myös nuorisodemokratiaa ylläpitävä elin, talotoimikunta (Gretschel & Kiilakoski 2007, 195), joka kokoontuu säännöllisesti kerran kuukaudessa keskustelemaan mitä nuoret toivoisivat Nikkilän nuorisotalolle.

1.1 Toimintaympäristön kuvaus

Tässä opinnäytetyössä mainitsen usein ruotsinkieliset nuoret. Tällä tarkoitan äidinkielenään ruotsia puhuvia, ruotsinkielistä yläkoulua (Kungsvägen skola) käyviä nuoria. Ruotsin kieltä äidinkielenään puhuville nuorille palveluiden saatavuus heidän omalla äidinkielellään ei ole niin voimakas periaate, kuin aikuisille. He vain osaavat molempia kieliä. Olen kysynyt nuorisotalon nuorilta, ovatko he kokeneet aikuisten ylenkatsumista, vain koska he ovat nuoria. Eräs lukioikäinen tyttö kertoi, että ollessaan mansikanmyyjänä sipoolaisen marketin pihalla, hänelle tuli ruotsin kieltä äidinkielenään puhuva iäkkäämpi nainen. Nainen aloitti keskustelun ruotsiksi johon nuori pahoitellen ilmoitti, että hän ymmärtää kyllä ruotsia mutta ei osaa puhua sitä. Nainen pahoitti tästä mielensä ja totesi, kuinka nuoret ovat laiskoja, koska eivät osaa ruotsin kieltä.

Käydessäni vierailulla Kungsvägen skolanilla, keskustelen usein oppilaiden kanssa. Keskustelu käydään enimmäkseen suomeksi. Ohimenevä opettaja on usein todennut että nuorten pitäisi puhua enemmän ruotsia koska ovat ruotsinkielisessä yläkoulussa. Tässä on kaksi esimerkkiä aikuisten asenteellisesta periaatteesta. Totta on että jokaisen kansalaisen tulisi saada palvelua omalla äidinkielellään. Mutta jos nuori on tottunut käyttämään molempia kotimaisia äidinkieliään, niin onko siitä tarvetta tehdä aiheitaan isompaa kynnyskysymystä?

Luvuissa 2 kerron nuorisotyön historiasta sekä miksi nuoret tarvitsevat kokoontumistiloja. Luvussa 3 kerron minkälaista on nuorisotyö Sipoossa tänä päivänä.

2 NUORISOTYÖ

Nuorisotyöllä on pitkät perinteet. Ehkä näkyvin ja tunnetuin nuorisotyön muoto on kirkon ylläpitämällä rippikoulutyöllä. Suomalaisista nuorista 83 % on käynyt rippikoulun jossain muodossa. Konfirmaatio on osalle nuorista ensimmäinen rituaali, joka ilmaisee nuoren tulleen lapsuuden ja nuoruuden kynnykselle. Monelle nuorelle myös kuntien ja kaupunkien järjestämät leirit ovat osa historiaa, joka on pysynyt mukana aina tähän päivään saakka.

2.1 Nuorisotyön historiaa

Yhtenä tämän päivän nuorisotyön kulmakivien rakentajasta voidaan pitää Santeri Alkiota (1862 – 1930). Hän uskoi, että ihminen on sinänsä hyvä ja että ympäristön huono vaikutus muuttaa hänet huonoksi. Alkio visioi, että nuorelle annetut vastuulliset harrastukset kantavat hedelmää vielä tulevaisuudessa oppeina, joita nuori tulee tarvitsemaan elämänsä varrella. Näitä harrastuksia oli mm kyläpiiritoiminta, iltamat, seuralehden toimittaminen, näytelmiä, kirjaselostuksia, puhetaidon kehittämistä, rahavarojen hoitoa ja tilinpitoa (Nieminen 1995, 67). Hän näki myös että nuoruus on visionääristä aikaa, jolloin ihminen rakentaa elämänsuunnitelmaa. Iäkkäämmällä väestöllä ei enää ollut näitä ambitioita, joten Alkio kannusti nuoria syrjäyttämään vanhan polven. Poliittiset ja uskonnolliset yhdistykset olivat voimissaan 1900 alkupuolella, kun samaan aikaan Englannista rantautui partioliike (boy scout) Suomeen 1910. Työläisnuorisoliike oli huolissaan partiotoiminnan ideologiasta. Työläisnuorisoliike pelkäsi, että partiotoiminta kouluttaa työläislapsista porvaristolle henkivartiojoukkoja.

2.2 Valtion tukema nuorisotyö

Yhtenäistä näille tahoille on ollut huoli nuorten rappeutumisesta sekä vallattomuudesta. Varsinainen valtion ylläpitämä nuorisotyö käynnistyi Helsinkiin tiettävästi 1942 jolloin perustettiin ensimmäinen nuorisotyötoimikunta joka oli ruotsinkielinen. Hyvin pian

seuraavana vuonna perustettiin vastaava suomenkielinen toimikunta. Niemisen mukaan toimikuntien perustaja maisteri Guy von Weissenberg näki toimikuntien tehtäväksi ”... kunnallisen taloudellisen tuen hankkimisen nuorisotyölle, nuorisotyön vaatimusten ja tarpeiden edustamisen, uusien toimintamuotojen kehittämisen, johtajakoulutuksen sekä huoneistojen ja toimintavälineiden hankkimisen” (Kylmäkoski 2006, 8). Sodan jälkeinen Suomi kaipasi jälleenrakennusta myös nuorten parissa. Pelättiin että nuorten siveellinen tilanne on heikentynyt. Siksi kunnallista, järjestäytyntä nuorisotyötä tulisi olla ympäri Suomea. Pastori Pentti Tapio otti tehtäväkseen kiertää suurempia asutuskeskuksia ja selvittää nuorisotyölautakuntien tehtäviä. Vuonna 1949 Tuure Laitinen lupautui luennoimaan ympäri Suomea kunnallisesta nuorisotyöstä. Kunnat ryhtyivätkin palkkaamaan nuorisotyönohjaajia ja palkkarahat saataisiin väkijuomaliikkeen voittovaroista. Kunnallisia nuorisotyölautakuntia oli perustettu 1949 aikana noin 300. Ensimmäiset nuorisotyölautakunnat perustettiin Hausjärvelle, Lahteen, Riihimäelle, Janakkalaan, Kymiin, Turkuun ja Helsinkiin (Nieminen 1995, 244 - 245).

2.3 Avoin nuorisotyö

Miksi nuorille pitää olla oma tila? Eivätkö nuoret viihdy kotona? Meillä jokaisella on useita eri rooleja. Aikuisilla on mm työrooli, äidin tai isän rooli, kuntosalirooli, ystävärooli. Me tuomme eri asioita julki ollessamme eri rooleissa. Me käyttäydymme eri tavalla eri ihmisten kanssa (Aho & Laine 2004, 149). Sama roolijako on myös nuorilla. He käyttäytyvät eri tavalla harrastuksissa, kotona, koulussa ja kavereiden kanssa. Heiltä odotetaan erilaisia suorituksia eri tilanteissa. Nuoret kaipaavat tilaa, jossa he saavat olla nuoria, ilman erilaisia rooli-odotuksia. Nuorisotilat ovat paikkoja, joissa he voivat nuorisotilan sääntöjen puitteissa toimia ja olla vapaasti. Nuorisotalotyöntekijä ammattinsa puolesta sietää ja ymmärtää nuorten oikkuja, kestää meteliä ja ääntä. Vaikka nuoret voivat olla vapaasti nuorisotilalla, on paikalla aikuinen, joka silti pitää heitä silmällä. Toisin sanoen valvoo heitä.

2.4 Tiloja nuorille

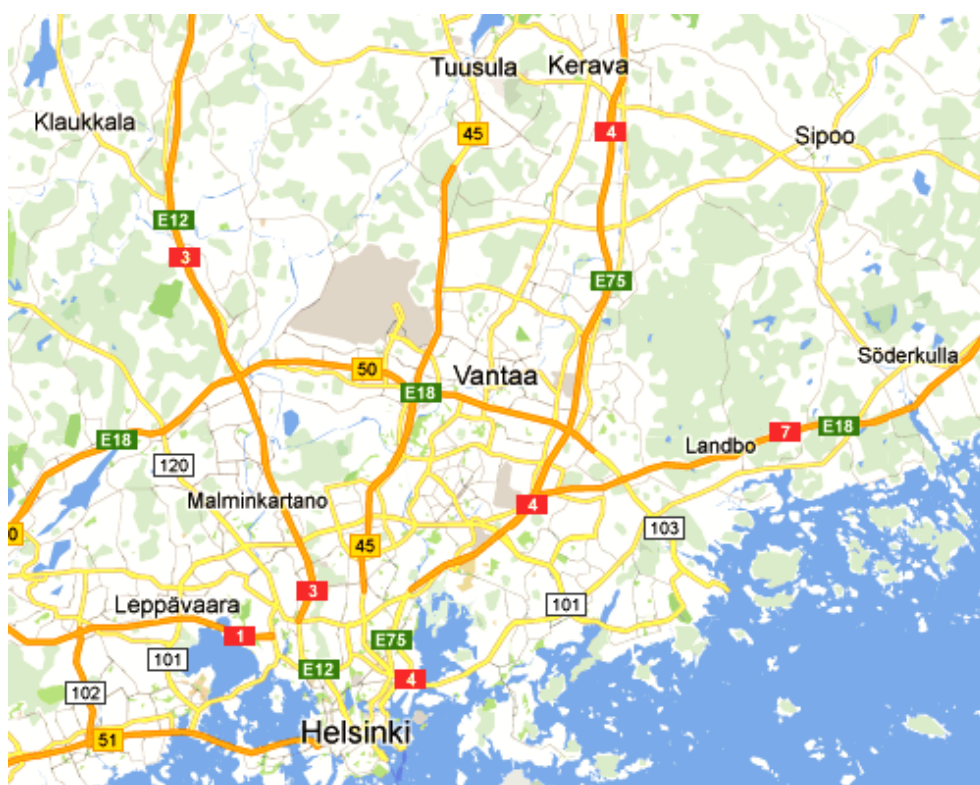
Hyvin pian ensimmäisen nuorisotyölautakunnan perustamisen jälkeen, ”...esitettiin jo eduskunnassa toivomusaloite toimitilojen saamiseksi nuorisotyölle” (Kylmäkoski & Lind & Hintikka & Aittola 2006, 8). On selvää että toimitila ilman virikkeitä tylsistyy. Toki on nuorisotiloja, joissa resurssiensa ja tilan käytön vuoksi ei ole mahdollista hankkia biljardipöytää tai pingispöytää.

Tein iltaohjaajan työtä Luopioisissa, noin 2500 asukkaan kylässä, koulun alakerrassa olevassa huoneessa. Käytössämme oli siis noin 30 neliömetrin huone ja wc. Se riitti nuorille. Nurkassa oli vanha televisio ja sen edessä kaksi kulunutta sohvia. Toisessa nurkassa oli pieni jääkaappi ja kahvinkeitin. Kukaan ei valittanut tilan pienuudesta. Heillä oli tila jossa kokoontua, tavata kavereita ja kertoa kuulumisia. He olivat tyytyväisiä. Tunnelma tilassa oli kotoisa ja intiimi. Opin hyvin pian tuntemaan nuoret koska olin koko ajan paikalla, läsnä. En päässyt ”karkuun” ohjaajien huoneeseen hengähtämään hetkeksi. Nykyisessä työpaikassani nuorten käytössä on noin 350 neliometriä toimitilaa, varta vasten heille rakennettu nuorisotila. Nuorisotilalla on sali, jossa voi pelata sählyä, koripalloa, pingistä. Salissa on esiintymislava jossa on pelikonsoli. Yläkerrassa on biljardipöytä ja alakerran TV-huoneessa 46 tuumainen televisio jota ympäröi kolmen sohvan muodostama sohvaryhmä. Lisäksi nuorten käytössä on kahvio ja kaksi tietokonetta. Alakerran yhdessä nurkassa on sohvaryhmä ja kaksi nojatuolia.

Miksi nuorille pitäisi olla virikkeitä tilassa, jossa tärkeintä on kontakti toiseen ihmiseen? Nuorisotalovuosien saatossa olen tehnyt havainnon, että kun nuorille tarjoaa tätä päivää olevat virikkeet, he innostuvat niistä. Menee hetki, niin uuden viehätys loppuu eivätkä he enää koe uusia laitteita mitenkään ihmeellisinä. Olen työssäni pyrkinyt virikkeiden suhteen historiaan. Olen hankkinut talolle erilaisia lautapelejä, jossa olennaisena osana on kontakti toisen nuoren kanssa. Toiminta onnistui. Lautapelien suosio on ollut aaltoliikettä. Huippuaikana samaan lautapeliin on saattanut jonottaa nuoria pelaamaan.

3 NUORISOTYÖ SIPOOSSA

Sipoon on voimakkaasti kaksikielinen kunta Itä-Uudellamaalla. Sipoo sijaitsee Eteläisessä Suomessa noin 35 km:n päässä Helsingistä, noin 35 km:n päästä Porvoosta ja noin 10 km:n päässä Keravasta (KUVA 1.). Toisin sanoen, Sipoosta on helppo liikkua suurempiin taajamiin. Juuri tämä tuottaa omat haasteensa, sillä Sipooseen on haasteellista tuoda yksityisiä palveluntuottajia, koska asukkaat käyttävät suurempien asutuskeskusten palveluja. Sipoon on leimautunut rauhalliseksi asuinympäristöksi, jossa perheiden on turvallista kasvattaa lapsiaan.

KUVA 1. Sipoon sijainti

Sipoon 18 526 asukkaasta 6 808 (37 %) on ruotsinkielistä äidinkielenään puhuvia. Kaksikielisyyden vuoksi kuntalaisille on pystyttävä tarjoamaan palveluja heidän omalla äidinkielellään. Tämän huomaa esimerkiksi vieraillessaan kahdessa nikkiläläisessä marketissa. Henkilökunta on osin ruotsinkielistä. Sipoo jakautuu kahteen kesku-

seen; Nikkilä ja Söderkulla. Nikkilä on Sipoon hallinnollinen keskus, jossa sijaitsee kunnantalo. Ruotsinkielisille oppilaille on tarjolla 9 ruotsinkielistä alakoulua, yksi ruotsinkielinen yläkoulu, Kungsvägen skola Nikkilässä (KUVA 4.) ja yksi ruotsinkielinen lukio. Yläkoulussa on noin 330 oppilasta. Oppilaat tulevat kouluun siis ympäri Sipoota ja yksittäisiä oppilaita tulee ympäryskunnista (Järvenpää, Kerava, Porvoo). Koska kunnan nuorisopalvelut ei ole suuntautunut minkään kieliryhmän palveluntuottajaksi, on sen tehtävänä palvella asiakkaitaan sekä suomen- että ruotsinkielellä.

Toki nuorille on suunnattu myös erilaisia mm yhdistysten ja kansalaisopiston tarjoamia harrasteita, joissa he voivat ohjatusti harrastaa omaa lajiaan. Suurempien kaupunkien monipuolisten harrastusmahdollisuuksien vuoksi sipoolaiset nuoret käyvät harrastamassa lajiaan myös asuinkuntansa ulkopuolella. Sipoo on panostanut voimakkaasti liikuntapalveluiden tuottamiseen. Vuonna 2004 avattiin Nikkilään monitoimihalli, joka jo avajaisten jälkeen ollut monen nuoren liikuntaharrastuspaikka. Monitoimihallissa sijaitsee kuntosali, jota monet nuoret käyttävät. Koska palvelu on kunnan tuottamaa, ei pääsymaksun hinta ole esteenä lajin harrastamiselle (kuukausikortti 30€). Loppukesästä 2009 avattiin niin ikään Nikkilään harjoitusjäähalli palvelemaan kuntalaisten luisteluharrastusta. Nuorisopalveluilla on jäähallissa vakituinen vuoro joka perjantai klo 22.00 – 23.00. Yleisessä keskustelussa on ollut puhetta myös uimahallin rakentamisesta, mutta tämä on jäänyt vielä toistaiseksi keskustelun tasolle. Tiiviistä kouluyhteistyöstä kertoo JOPO-toiminnassa olevat kolme nuoriso-ohjaajaa, joiden panos omasta työstään on 20 % viikkotyöajasta. Lisäksi kunnalla on kaksi etsivää nuorisotyöntekijää. Toinen etsivistä työntekijöistä sekä JOPO-toiminnassa oleva nuoriso-ohjaaja ovat painottuneet ruotsinkielisten nuorten parissa työskentelyyn.

3.1 Sipoon kunnan Nuorisopalvelut

Sipoon kunnan nuorisopalveluihin kuuluu seitsemän vakituista työntekijää (nuorisosihteeri, kaksi etsivää nuorisotyöntekijää, neljä nuoriso-ohjaajaa). Lisäksi tärkeä nuorisotilojen avointen ovien mahdollistava tekijä ovat ns. apuohjaajat. Nämä ohjaajat ovat täysi-ikäisiä ja heillä on pääsääntöisesti oma päivätyö. He työskentelevät nuorisotiloilla iltaisin ja viikonloppuisin. Näitä tuntityöntekijöitä on nuorisopalveluilla neljä kappaletta. Toiminta painottuu perusnuorisotyöhön sekä etsivään nuorisotyöhön. Perusnuorisotyö pitää sisällään nuorisotilojen avoimen toiminnan, kerhotoiminnan, tiiviin kouluyhteistyön (JOPO-toiminta) sekä erilaisten yksittäisten tapahtumien

järjestämisen. Avoimella toiminnalla tarkoitetaan toimintaa, joka ei ole ohjattua vaan nuoret voivat olla tiloilla vapaasti noudattaen nuorisotilojen yhteisiä sääntöjä. Lisäksi nuorisopalvelut ovat mukana moniammatillisessa yhteistyössä oppilashuollon, seurakuntien, terveystalouden, perhetyön sekä poliisin kanssa erinäisten tapahtumien osalta. Tästä esimerkkinä on joka keväinen Pähdeputki-oppimistapahtuma. Pähdeputken käyvät läpi kunnan kaikki seitsemäsluokkalaiset niin suomen- kuin ruotsinkieliset oppilaat. Putken varrella on huoneita, joissa annetaan elämyksellistä tietoa päihteistä (tupakka, alkoholi, huumeet). Kuten jo aiemmin mainitsin, joka syyskuu koulun alettua olemme mukana Ryhmäytymispäivissä, jossa opettajat sekä uudet seitsemäsluokkalaiset oppilaat tutustuvat toisiinsa.

Sipoon kunnan nuorisopalveluiden tarjoamia nuorten kokoontumistiloja on kaksi; Nikkilän nuorisotalo Nuorkka (KUVA 2.) sekä Söderkullan nuorisotalo Pleissi (KUVA 3.). Muita vastaavia nuorille suunnattuja kokoontumispaikkoja Sipoossa on sekä suomenkielisen seurakunnan tarjoama Kellari että ruotsinkielisen seurakunnan tila PRG (Prästgård = pappila). Suomenkielisen seurakunnan Kellari on avoinna nuorille kerran viikossa sekä PRG on avoinna rippikoulun käyneille nuorille kerran viikossa.

Kunnan ylläpitämistä nuorisotiloista Nuorkka on suurin. Nuorkka otettiin käyttöön marraskuussa 1984. Nuorkka on sinänsä harvinainen, sillä se on alun perinkin suunniteltu ja rakennettu nuorisotilaksi. Päivisin Nuorkkaa käyttää päiväkotien ryhmät jumppahetkiin. Lisäksi talolla toimii partiolippukunta sekä viikonloppuisin siellä harjoittelee bändi.

Avoimen toiminnan osalta talo tarjoaa monipuolista tekemistä jos nuoret niin vain haluavat. Käytettävissä ovat tietokoneet, TV-huone, biljardi, pingis, pelikonsoleita, koripalloa, sähly, lautapelejä ja yhtenä tärkeänä elementtiä aikuisten kohtaamista. Pienimuotoisesta kanttiinista nuori voi ostaa kahvia, makeisia sekä pientä suolaista syötävää. Koska kyseessä on nuorten oma kohtaamispaikka, nuorisopalvelut ovat halunneet antaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa siihen, miltä nuorisotalo tänä päivänä näyttää. Noin kerran kuukaudessa Nuorkan ohjaajat pitävät ns. Nuorkka palaverin, johon kaikki nuoret ovat tervetulleita. Tässä palaverissa ohjaajat käyvät yhteisiä asioita läpi sekä kysyvät nuorten mielipiteitä, mitä he haluaisivat Nuorkalla olevan. Alussa mainitsin Nikkilän nuorisotalolla toimivan talotoimikunnan. Toimikunnan jäsenet (13–20 v.) ovat vaikuttamassa aktiivisesti nuorisotalon toimintoihin. Näitä nuoria Gretscher ja Kiilakoski (2008, s. 195) luokittelee toimijoiksi. Toimijat tekevät itse jotain nuorisotalon asioiden eteen.

KUVA 2. NIKKILÄN NUORISOTALO

KUVA 3. SÖDERKULLAN NUORISOTILA

KUVA 4. KUNGSVÄGENS SKOLA

3.2 Nuorisotyön tehtävät

Jo vuosia nuorisotyön tehtäväksi on valtakunnallisestikin määritelty nuorten vaikutusmahdollisuuksien ja hyvinvoinnin edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy että nuorten osallisuuden parantaminen. Sipoon kunnan nuorisopalveluiden toimintakertomuksessa on mainittu lisäksi "... toiminnan järjestäminen Nikkilän ja Söderkullan taajamissa 7 vuotta täyttäneille lapsille ja teini-ikäisille sekä erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville nuorille" (Toimintakertomus 2012). Mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Varsinainen lasten (7 – 13 vuotiaat) iltapäiväkerhotoiminta on keskitetty kouluille. Silti alakouluikäisillä on mahdollisuus kahdesti viikossa tulla nuorisotaloille viettämään aikaa, tapaamaan ystäviä ja ohjaajia. Toiminta noudattaa avoimen toiminnan mallia, eli mitään varsinaista ohjattua toimintaa heille ei ole suunnattu. Toisinaan nuorisotaloilla järjestetään kerhoja, joihin lapset ilmoittautuvat etukäteen. Lapset voivat tulla nuorisotalolle tekemään läksyjä, jossa aikuinen ohjaaja on auttamassa.

3.3 Sipoon kaksikielinen nuorisotoiminta tänä päivänä

Kaikki Sipoon nuorisopalvelun järjestämä toiminta on suunnattu niin suomen- kuin ruotsinkielisille lapsille ja nuorille. Kaikki kunnan sisäinen viestintä (kunnan omat kotisivut, nuorisotilojen kotisivut, paperilliset ilmoitukset), jonka kohderyhmänä ovat sipoolaiset nuoret, on tehtävä kahdella kielellä. Jos toiminnan ohjaajana toimii kunnan oma vakituinen työntekijä, on hänen pystyttävä kommunikoimaan lapsen tai nuoren omalla äidinkielellään. Jos ohjaaja on ulkopuolinen henkilö (palkattu kerhonoimittaja tms.) eikä hänellä ole tarvittavaa kielitaitoa, mainitaan tästä asiasta tapahtumailmoituksessa jotta se ei tulisi yllätyksenä lapsen tai nuoren huoltajalle.

Koululukuvuoden päätyttyä nuorisopalvelut järjestävät kolme viikon mittaista lasten leiriä kunnan omistamassa leirikeskus Lövhyddanissa, Kalkkirannassa. Yksi leireistä on pelkästään ruotsinkielisille lapsille, yksi suomenkielisille lapsille ja viimeinen leiri on sekaleiri, johon ilmoittautuu sekä suomen- että ruotsinkielisiä lapsia. Olemme ohjaajien kanssa pohtineet, pitäisikö kaikkien leiriä olla ns. sekaleirejä. Mutta olemme tulleet siihen tulokseen, että lapset saavat enemmän vertaistukea toisistaan jos heillä on yhteinen kielikulttuuri taustalla (Suoninen & Pirttilä-Backman & Lahikainen & Ahokas 2010, 159). Lisäksi on otettava huomioon, että sekaleireillä kaikki ohjelman on kerrottava kahdella kielellä. Tähän käytännön seikkaan kuuluu tarpeettoman paljon

aikaa joten olemme päätyneet pitämään ruotsinkielisille lapsille oman leirin ja suomenkielisille lapsille oman leirin. Juhannusviikolla olevan leirin ohjelma on rakennettu niin että kaksikielisyysaspektiin on varattu tarpeeksi aikaa.

Sipoon kunnan etsivistä nuorisotyöntekijöistä toinen on äidinkieleltään ruotsinkielinen. Hän pystyy ottamaan asiakkaakseen ruotsinkielisiä nuoria ja suunnittelemaan heille tarvittavia jatkotoimenpiteitä. Yksi kunnan vakituisista nuoriso-ohjaajista on äidinkieleltään ruotsinkielinen. Hän toimii ruotsinkielisen yläkoulun JOPO-luokassa nuoriso-ohjaajana.

Sipoon kunnassa toimii nuorisovaltuusto, jonka jäseninä ovat vaaleilla valitut 13 – 20 – vuotiaat Sipoossa kirjoilla olevat nuoret. Nuoret ovat voineet asettua ehdokkaaksi, jonka jälkeen heitä on voitu äänestää nuorisovaltuustoon jäseniksi. Ehdokkaaksi voivat asettua suomenkielisen yläkoulun (Sipoonjoen koulun), ruotsinkielisen yläkoulun (Kungsvägen skola), suomenkielisen lukion (Enter), Keravan ammattiopiston (Keuda) Sipoon osaston sekä ruotsinkielisen lukion (Sibbo Gymnasium) oppilaat. Lisäksi Sipoon ulkopuolella opiskelevilla Sipoossa kirjoilla olevilla nuorilla on mahdollisuus asettua ehdokkaaksi. Nuorisovaltuustossa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä nuoria, joten kokoukset pidetään kaksikielisesti.

Kuten voidaan todeta, Sipoon kunnan nuorisopalvelut on ottanut hyvin huomioon nuorten kielitaustat toteuttaessaan palveluja nuorille.

4 KYSELYN MENETELMÄT JA LUOTETTAVUUS

4.1 Tietojen keruu vuosilta 2003 - 2012

Nuorisotilat edellyttävät kävijöiltään muutaman käyntikerran jälkeen kerhokortin ostoa. Kerhokortti maksaa 5 € ja sillä saa alennuksia Nuorisopalveluiden järjestämiin maksullisiin tapahtumiin mm diskoihin. Kerhokortin ostoa pidetään yleisesti merkinä aktiivisesta nuorisotilojen käyttäjästä. Vuosina 2003–2007 perustiedot nuorista kirjattiin ns. manuaalisesti eli käsin kirjoittamalla kansioon. Vuodesta 2008 lähtien Nuorisopalvelut siirtyivät sähköiseen tietojenkeräämiseen jossa vakituisilla työntekijöillä oli oikeus tietojen keräämiseen ja tallentamiseen. Tietoihin kerättiin nuoren nimi, osoite, syntymäaika sekä huoltajan yhteystieto (puhelinnumero).

Näiden tietojen perusteella jaottelin nuoret suomen- ja ruotsinkielisiin nuoriin. Näistä tiedoista tein tilaston suomen- ja ruotsinkielisten nuorten käyntiaktiivisuudesta. Tilastosta käy selvästi esille kaksi asiaa; 1) ruotsinkielisten nuorten määrä on selvästi pienempi kuin suomenkielisten nuorten, 2) ruotsinkielisten nuorten määrä on laskenut 18,4 %:sta 2,2 %:iin. Vuoden 2012 ruotsinkielisten nuorten prosentuaalisen määrän nousu (5,4 %) johtuu ostettujen kerhokorttien poikkeuksellisen vähäisestä määrästä.

4.2 Kyselytapahtuman organisointi

Haluttaessa saada suurelta määrältä ihmisiä sekä määrällistä että laadullista tietoa, on järkevintä toteuttaa tiedonkeruu kyselylomakkeella. Tässä nimenomaisessa tilanteessa määrä on laatua tärkeämpää, joten kyse on siis kvantitatiivisesta tutkimuksesta (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 131). Ison ryhmän haastattelu toisi omat haasteensa, sillä materiaalin kirjaamiseen tarvittaisiin nauhuri ja tiedon purku ja dia-riointi veisi paljon aikaa. Myös ryhmähaastattelu tilanne saattaisi aiheuttaa hiljaisia hetkiä eli luotettavan tiedon saanti saattaisi olla epävarmaa. Tietokoneella tehtävän kyselyn helppous piilee myös siinä että nuoret ovat tänä päivänä hyvin sinut tietokoneen kanssa ja he saavat tehdä lomakkeen yksin. Koska kyselyyn vastaajat ovat nuoria (13 – 16 – vuotiaita), on heidän ikä otettava huomioon laadittaessa lomaketta. Jaoin kyselylomakkeen kahteen tiedollisesti merkitykselliseen lohkoon; 1) mitä nuoret tekevät vapaa-aikanaan, 2) mitä he tietävät Sipoon kunnan ylläpitämistä nuorisotiloista. Vaikka halusin tietää nuorten vapaa-ajan vietosta, en tule käyttämään tätä tietoa tässä opinnäytetyössä. Se ei ole kovin relevanttia tietoa kun puhutaan nuorisotilalla käymisestä. Tätä ja opinnäytetyöstäni saamaa tietoa tulen käyttämään pohtiessamme työyhteisössä jatkotoimenpiteistä. Saadaanko sellaista tietoa, mitä voidaan käyttää hyväksi houkutellessamme ruotsinkielisiä nuoria nuorisotiloihimme.

Otin yhteyttä Kungsvägen skolanin rehtoriin Ann-Christine Hällingiin ja kerroin hänelle ajatuksistani toteuttaa kysely oppilaille. Hänen myötämielisellä suhtautumisella asiaa kohtaa päätettiin kysely toteuttaa viikolla 11. Rehtori välitti viestini Kungsvägen skolanin terveystiedon opettajalle Helena Juseliukselle, jonka kanssa kävimme hänen opetusviikko-ohjelman läpi jotta löytäisimme sopivat päivämäärät toteutukselle. Kysely toteutettiin neljänä peräkkäisenä päivänä kouluajalla, 11.–14.3. Koska kyselyssä halusin myös tietää oppilaiden vapaa-ajanvietosta, oli järkevää järjestää kyselyt

terveystiedon tuntien aikana. Tällä tavoin häiritsin oppilaiden koulutyöskentelyä mahdollisimman vähän. Kyselyn tekevät oppilaat valittiin siis tämän perusteella. Koulussa oli juuri uusittu ATK-luokka, jonne oppilaat oli helppo ottaa luokittain tekemään kyselyä. Tänä aikana sain materiaalia seitsemän koululuokan oppilailta (7 – 9 luokkalaisia), yhteensä 152 oppilaalta. Kokonaisoppilasmäärä koulussa on noin 330 oppilasta, joten kysely kattoi likipitään puolet (46 %) koko koulun oppilaista. Vastausten luotettavuuden kannalta tämä määrä on mielestäni hyvä. Kaikkia koulun oppilaita kattava kysely olisi vaatinut lisäjärjestelyjä, sillä kaikilla luokilla ei ollut menossa olevalla kursilla terveystietoa.

4.3 Kyselylomake

Oli selvää, että opinnäytetyön aiheen varmistuttua, tulisin tekemään tiedon keräämisen verkossa tehtävällä kyselylomakkeella. Tämä oli helpoin tapa saada samalla lomakepohjalla suurelta määrältä aineistoa. Lomakkeen rakentamiseen oli varattava paljon aikaa, sillä kysymysten oli oltava helposti ymmärrettäviä ja että niitä ei voisi tulkita väärin. Lisäksi lomakkeen täyttämiseen saisi mennä aikaa vain 5 – 10 min. Avoimia kysymyksiä oli oltava, sillä ne mahdollistaisivat suoran palautteen kyselyn tekijälle. Kuitenkin avointen kysymysten määrä pyrittäisiin pitämään mahdollisimman pienenä (LIITE 1).

Kysymyksiä oli 27 kappaletta. Osa kysymyksistä oli ns. ”hyppykysymyksiä” eli oppilaiden vastatessa tietyllä tavalla, siirtyivät he vastaamaan johonkin toiseen kysymykseen. Avoimet kysymykset ovat kvalitatiiviselta kannalta erittäin tärkeitä palautteen saamisen suhteen. Mutta nuorille tehtävässä kyselyssä on oltava varovainen avointen kysymysten suhteen sillä he saattavat vastata niihin mitä mieleen juolahtaa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 194–195).

Kyselyn tekijän on pystyttävä olemaan neutraali tulosten luotettavuuden kannalta. Yhden kysymyksen (kysymys 23.) kohdalla jouduin muutamalle oppilaalle selittämään mitä tarkoittaa sana huoltaja (ruots. vårdnadshavare). Lisäksi kysymyksen 27 kohdalla, jossa kysyttiin mielikuvaa nuorisotilasta ja joka oli pakollinen kysymys, muutama oppilas kysyi mitä siihen laitetaan kun he eivät ole käyneet nuorisotilalla. Pyysin heitä laittamaan jokaiseen kohtaan neutraalin numeron 3. Muuten pystyin olemaan sivullisen roolissa koko kyselyn ajan.

Peruskysymysten jälkeen (sukupuoli, ikä ja asuinpaikka) halusin tietää yleisesti vapaa-ajanvietosta josta oli viisi kysymystä. Kahdeksan kysymystä koski itse nuorisotiloja ja niiden ohjaajia, kaksi kysymystä mahdollista kiusaamis- tai kiusaamisuhkailannetta. Kahdella kysymyksellä halusin tietää heidän toiveistaan koskien nuorisotiloja. Kaksi kysymystä käsitteli sitä, mitä oppilaiden huoltajat tiesivät nuorisotiloista. Ehkä yksi merkittävimmistä kysymyksistä käsitteli nuorisotilojen ohjaajan äidinkieltä, onko sillä merkitystä vai ei. Viimeiset kysymykset käsittelivät nuorisotilojen mainetta sekä millaisena oppilaat näkivät / kokivat nuorisotilat.

4.4 Kyselyn toteuttaminen

Kungsvägen skolan oli juuri saanut uuden ATK-luokan, johon oli tuotu uudet tietokoneet. Rehtori varoitteli minua, että luokka ei välttämättä ole vielä valmis kun varsinainen kysely oli tarkoitus toteuttaa. Onneksi näin ei tapahtunut, vaan pääsimme uuteen ATK-luokkaan. Toinen hyvä seikka oli, että terveystiedon luokka oli vastapäätä ATK-luokkaa joten oppilaiden siirtymiseen ei mennyt aikaa. Halusin tehdä itse kyselyhetkestä niin helpon ja nopean kuin mahdollista, joten asensin kyselylomakkeen valmiiksi oppilaiden tietokoneelle. Näin oman läsnäolonni tärkeäksi hetkessä kun nuoret aloittivat lomakkeen täyttämisen. Kerroin aluksi, kuka olen, missä työskentelen ja miksi teen kyselyä. Itse kyselyhetki meni vaivattomasti ja pystyi reaaliajassa seuraamaan vastausten rekisteröitymistä Webropol-portaaliin.

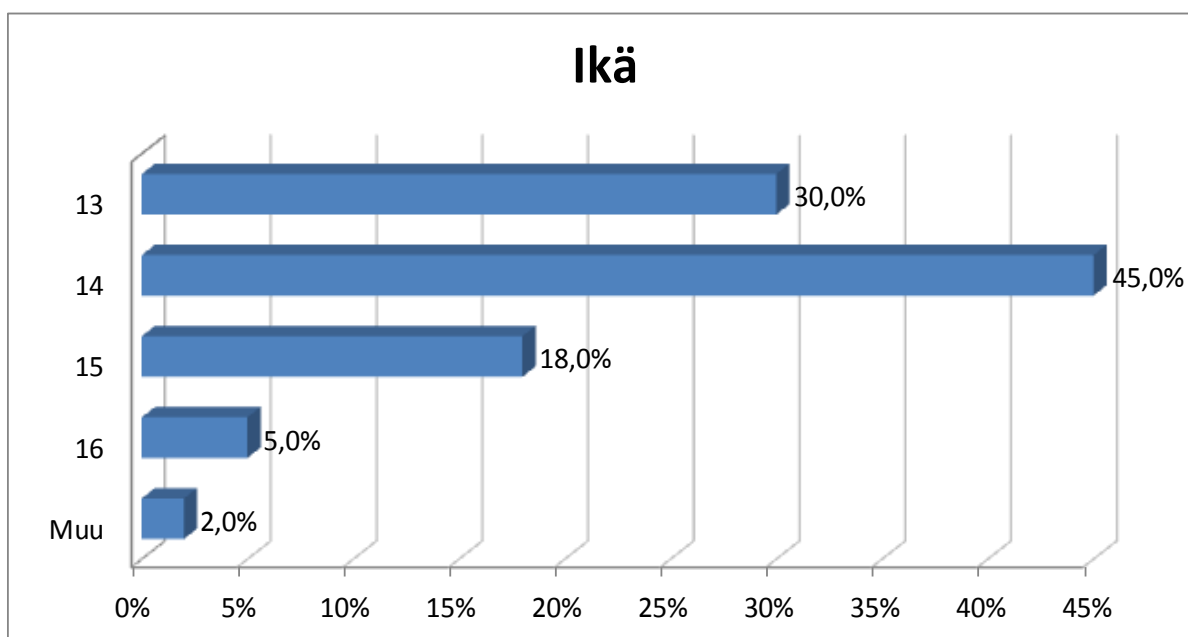
Kahden luokan kanssa jouduin käyttämään vanhaa ATK-luokkaa, jossa tietokoneissa oli Linux-käyttöjärjestelmä, joka oli jokaisessa tietokoneessa epäkunnossa. Käytössä oli siis minun kannettava tietokone, sekä opettajan tietokone. Vaikka kyselyhetkeen meni likimain koko oppitunti, sain kaikilta oppilailta tarvittavat tiedot.

ATK-luokan ollessa varattu otimme opettajan johdolla kahden luokan kanssa käyttöön koululla olevat ”miniläppärit”, koska totesimme opettajan kanssa sen olevan toiseksi helpoin ja nopein vaihtoehto vastata lomakkeeseen.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Neljän päivän aikana sain materiaalia 152 oppilaalta. Tämä oli hyvä saavutus, sillä asetin tavoitteeksi 120 vastausta, mikä olisi tarkoittanut joka kolmannen oppilaan vastaamista (36 %). Tässä kappaleessa tulen käymään läpi yleisvastauksia, sekä teen muutamia ristiintaulukointeja. Tämä tarkoittaa eri ryhmien (esim. työt / pojat) vastausten vertailuja.

Jo pelkästään sukupuolijakaumallisesti kysely oli onnistunut; 51 % vastaajista oli tyttöjä ja 49 % oli poikia. 45 % vastaajista oli 14 vuotiaita. Seuraavaksi eniten oli 13 vuotiaita (30 %). 15 vuotiaita oli 18 % ja 16 vuotiaita oli 6 %. Koska yhdeksäs luokkainen saattaa olla joko luokalle jäänyt tai on aloittanut oppivelvollisuuden vanhempana kuin muut, laitoin yhdeksi ikäryhmäksi ”Muu”. Heitä oli 1 % vastaajista (KAAVIO 2.).

KAAVIO 2. Vastaajien ikäjakauma.

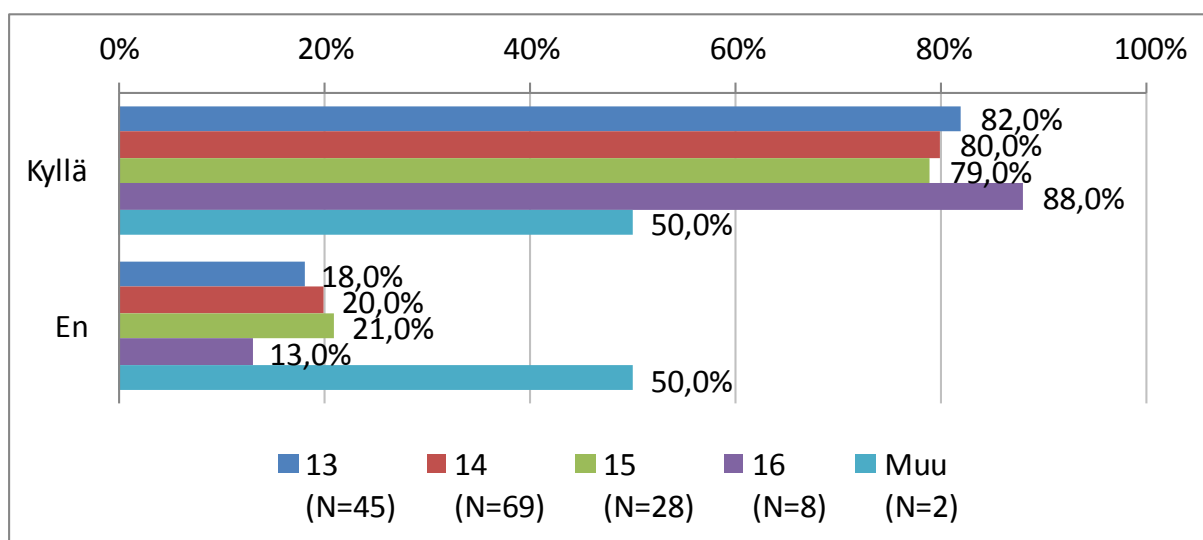
5.1 Käydäkö vai eikö käydä?

Nuorisotiloilla käymiseen voi olla monia eri syitä. Jaottelen nämä kävijäryhmät kahteen eri ryhmään; ulkopuoliset kävijät sekä varsinaiset kävijät. Ulkopuolisilla kävijöillä tarkoitan nuoria, jotka käyttävät tai ovat käyttäneet nuorisotilan palveluja silloin kun

nuorisopalveluilla ei ole siellä omaa toimintaa. Nämä tilanteet voivat olla esimerkiksi yksityistilaisuudet, jolloin nuorisotila on vuokrattu esim. syntymäpäivien viettoon. Nuori voi olla mukana yhdistystoiminnassa, joka tapahtuu nuorisotilalla sen oman aukioloajan ulkopuolella. Tällöin nuori on tutustunut itse rakennukseen mutta ei tunne talon sisäistä aktiviteettia. Tähän ryhmään lisää vielä yksittäisen tapahtuman vuoksi käyneet nuoret. Tällaisia tapahtumia ovat esimerkiksi diskot ja bändi-illat. Heidän motiivinsa talolla käymiseen on siis jokin muu kuin ystävien ja ohjaajien tapaaminen. Varsinaisia käyttäjiä ovat nuoret, joilla on jokin kosketuspinta nuorisotilaan. Yleisin kosketuspinta on ystäväpiiri, jonka mukana haluaa liikkua ja tehdä samoja asioita. Haluaa kuulua johonkin, olla osa jotakin (Aho & Laine 2004, 135 - 137).

Mitä tarkoittaa ”käydä nuorisotilalla”? Riittääkö, että on piipahtanut siellä vai kuuluuko ns. ”vakiokalustoon” eli nuori on nuorisotilan aktiivikäyttäjä? Sitä tämä kysely ei kerro. Tuloksista on silti selkeästi nähtävissä että vastaajat tiesivät nuorisotilojen olemassaolon sekä tiesivät missä ne sijaitsevat. Eri asia on, ovatko he käyneet niissä.

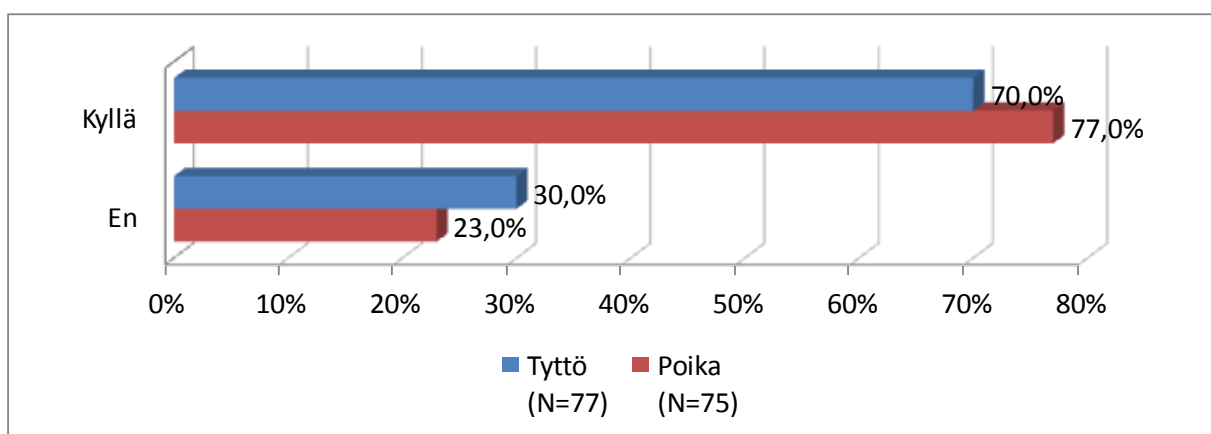
80 % kaikista vastaajista tiesi Sipoon nuorisopalveluiden nuorisotilat. Näistä suurin ryhmä oli 16 – vuotiaat, joista 88 % tiesi tilojen olemassaolon. Heikoiten nuorisotiloista tiesi muut ikäryhmään kuuluvat, 50 % ja seuraavaksi heikoiten 15 – vuotiaat 79 % (KAAVIO 3).

KAAVIO 3. Nuorten tietämys Sipoon kunnan nuorisotiloista iän mukaan.

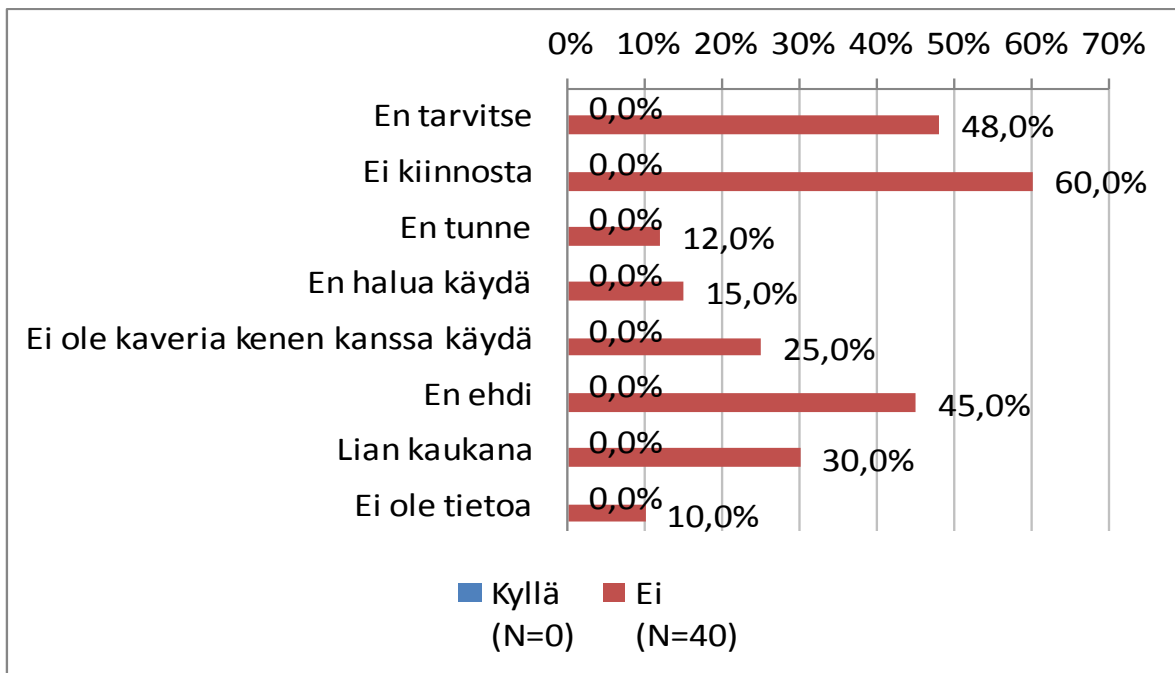
Mitään merkittävää eroa poikien ja tyttöjen välillä tässä kysymyksessä ei ollut; kaikista ikäryhmien pojista 81 % ja 79 % tytöistä tiesivät nuorisotilat.

Se, että nuoret tietävät nuorten kokoontumistilat, ei kerro sitä ovatko he käyneet niissä. Kuten aiemmin kerroin, nuorisotiloissa voidaan käydä monista eri syistä. Vaikka lomakkeessa en eritellyt käymisen syitä, tärkeämpää mielestäni on se että heillä on jossain vaiheessa lapsuutta tai nuoruutta ollut jokin tarttumapinta nuorisotaloon olipa se disko, yhdistystoiminta tai jokin muu. Jo se, että he ovat syystä tai toisesta käyneet nuorisotalolla, madaltaa kynnyistä uudelleen tulemiseen. Kysymykseen, oletko käynyt nuorisotiloissa, 70 % tytöistä ilmoitti käyneensä. Saman vastauksen pojista antoi 77 % (KAAVIO 4).

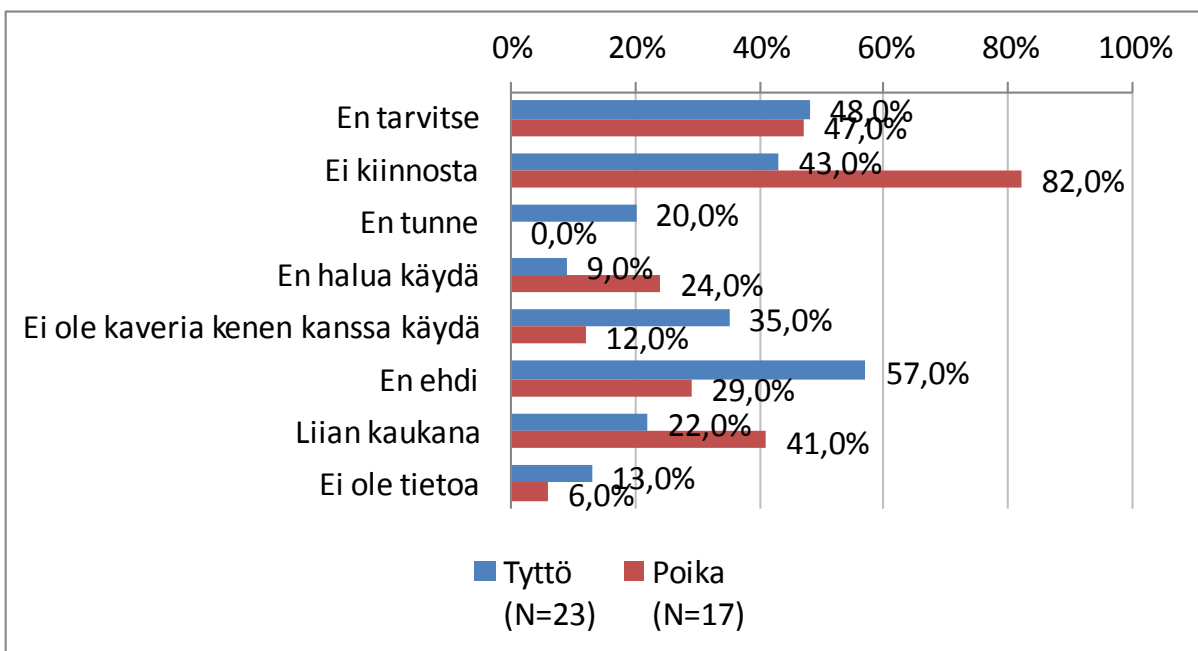
KAAVIO 4. Vastaajien käyminen nuorisotiloilla sukupuolen mukaan.

Mitkä ovat sitten käymättömyyden syyt? Sipoo on maantieteellisesti laaja. Jo pelkkää maapinta-alaa on 340 km² ja nuorten kokoontumistiloja kaksi; Nikkilässä ja Söderkullassa. Sipoon kunnalla on voimakas tarve tihentää asumisverkostoa ja tarjota mahdollisille uusille asukkaille tontteja sekä asuntoja. Tämä tarkoittaa tulevaisuudessa uusien lapsille ja nuorille suunnattujen toimitilojen perustamista. Mutta tällä hetkellä nämä kaksi nuorisotilaa eivät mitenkään voi kattaa koko Sipoon nuorisoa. Halusin silti tietää syyt, miksi nuoret eivät olleet käyneet nuorisotiloissa. Suurin syy käymättömyyteen oli kiinnostuksen puute. Tämän syyn antoi 60 % vastaajista. Osa nuorista ei koe kokoontumistiloja tarpeellisena (48 %) ja 45 % kertoi syyksi ajan puutteen. Tästä voidaan jo päätellä, että ruotsinkieliset nuoret eivät koe tapaamispaikkoja heille tarpeellisiksi (KAAVIO 5).

KAAVIO 5. Vastaajien mielipiteet, miksi eivät käy nuorisotiloilla.

Onko tyttöjen ja poikien käymättömyydellä eroa? Ennakoasenteellisesti voisi ajatella, että pojat ovat aktiivisia tekijöitä, jotka tarvitsevat konkreettista tekemistä esim. pelaamista. Tytöt ovat enemmän rationaalisia ja heille sosiaaliset kontaktit (kaverit) ovat poikia tärkeämpiä. Tyttöjen ystäväpiiri muodostuu vain tiiviistä, muutaman ystävän ryhmästä. Poikien ystäväpiiri on laajempi mutta löyhempi (Suoninen & Pirttilä-Backman & Lahikainen & Ahokas 2010, 159). Näkyykö tämä ennakoasenne tuloksissa? (KAAVIO 6)

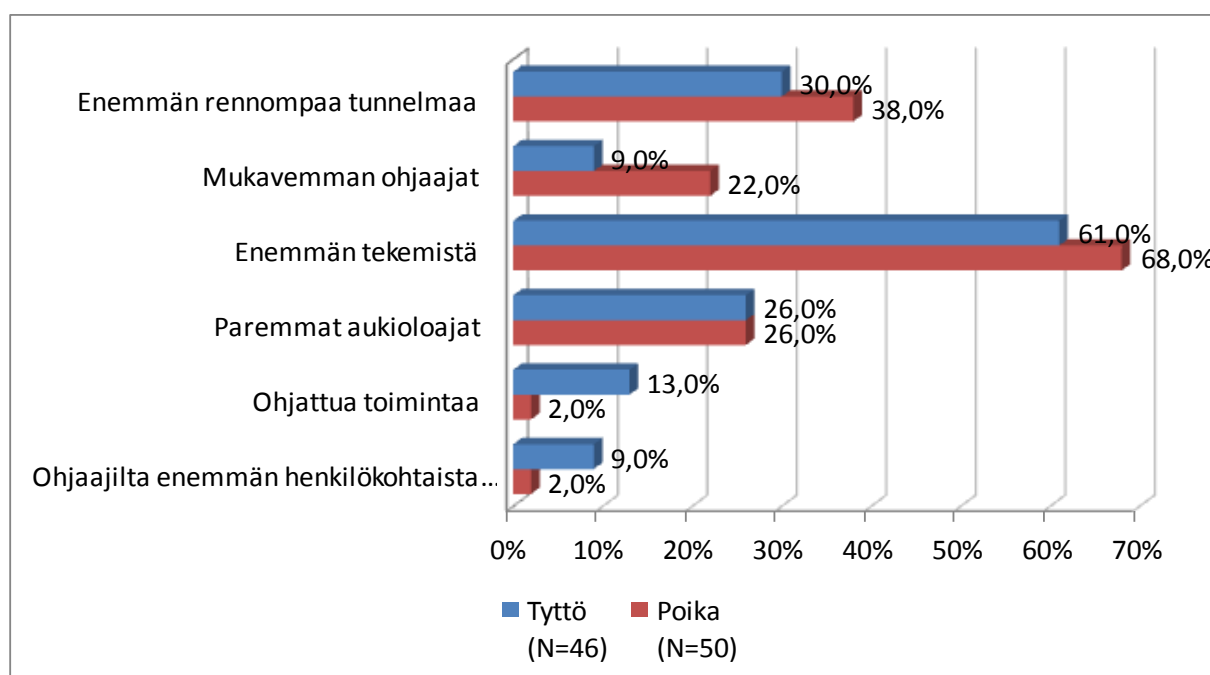
KAAVIO 6. Vastaajien mielipiteet miksi eivät käy nuorisotiloilla.

Taulukon mukaan tytöillä on muutakin tekemistä joten heillä ei ole aikaa käydä kun taas poikia ajatus nuorisotiloista ei edes kiinnosta. Silti 35 % vastanneista tytöistä voisi tulla nuorisotalolle jos heillä olisi kaveri kenen kanssa tulla sinne. Poikien osalta kolmanneksi suuri syy oli etäisyys kotoa nuorisotalolle. Tytöt siis tarvitsevat tutun tukiverkoston, jonka avulla pystyy siirtymään pois omalta mukavuusalueelta.

Mitä nuorisopalveluiden osuus olisi houkuttelevuuden suhteen? Kun tarkastelin kaaviota tarkemmin, tein havainnon, että eniten käymättömyyteen mainittuja seikkoja olivat nuorista itsestään lähteviä sisäisiä syitä. Näitä syitä olivat kiinnostuksen ja tarpeellisuuden puute, ei kaveria, joiden kanssa kävisi ja pitkä etäisyys. Juuri ne seikat, joihin Nuorisopalvelut voisi jollain tasolla vaikuttaa, olivat vastaajien mielestä vähiten merkityksellisiä.

Mikä olisi se keino, jolla saataisiin ruotsinkielisten nuorten kiinnostus heräämään nuorisotiloja kohtaan? Pyysin nuoria vastaamaan kysymykseen, mitä he haluaisivat nuorisotiloille, jotta he tulisivat sinne. Lomakkeessa annoin heille muutamia valmiita vaihtoehtoja. Lisäksi avoimeen kysymykseen he saivat vastata jonkun muun tekijän. Valmiista vaihtoehdoista eniten nuoret toivoivat että nuorisotalolla olisi enemmän tekemistä (KAAVIO 7). Olisiko tämä vastaus poikien tarpeeseen saada tehdä jotain? Oman kokemuksen mukaan, vastaus ”tekemisen puute” on ympäröivä vastaus. Kappaleessa, jossa esittelin Nikkilän nuorisotaloa, on maininta mitä kaikkea talolla voi tehdä.

KAAVIO 7. Mitä vastaajat toivoisivat nuorisotiloilla olevan.

Nuorten elämä on aikuisten aikataulutunna minuutin tarkkuudella; heräämiset, kouluun meno, oppitunnit, harrastukset, nukkumaanmeno yms. Nuorisotalo on paikka, jossa ei varsinaisia aikatauluja ole. Nuorisotalon aukioloajat ovat kuin raamit, jonka sisällä toiminta säätelee itse itseään. Nuorisotila on avoin nuorten ideoille ja ajatuksille. Ohjaajien yksi tärkeimmistä tehtävistä on luoda puitteet nuorten omalle aktiivisuudelle ja osallisuudelle. Oman kokemukseni mukaan nuorille suunnatun toiminnan suunnittelu on varsin haasteellista. Ohjaajien on pystyttävä olemaan herkkiä tilanteille, jos eteen tulee tilanne jossa nuori ehdottaa jotain uutta toimintaa. Ei voida sanoa, että ”minun pitää ensin keskustella asiasta muiden ohjaajien kanssa” ja päättää ideointi siihen. Siinä tilanteessa nuori todennäköisesti menettää luottamuksen tapahtuman järjestämisen suhteen. Annetaan nuorelle tila ja mahdollisuus suunnitella toimintaa ja ollaan siinä tukena. Kun nuori on tehnyt alustavan suunnitelman, on jo päästy kasvatuksellisesti hyvään tilanteeseen. Nuori on nähnyt vaivaa miettiessä, mitä kaikkea toiminnan toteuttaminen vaatii. Voi jopa olla, että nuori ymmärtää nuorisohjaajan yhden tehtäväkuva paremmin. Kun suunnitelma on tehty, nuori on saatu sitoutumaan itse tapahtuman organisointiin. Tästä on helpompi jatkaa eteenpäin viemistä.

Olemme ohjaajien kanssa ideoineet tulevan kauden tapahtumia, joita markkinoimme nuorille. Yleisin vastaus nuorilta on että periaatteessa he ovat kiinnostuneita osallistumaan. Mutta jos heillä samaan aikaan on jotain muuta kiinnostavampaa jota he eivät etukäteen vielä tiedä, he eivät tule osallistumaan suunniteltuun tapahtumaan. Tämä kuvastaa nuoria tänään, eletään tässä ja nyt. Osalla nuorista on vaikeaa sitoutua pitkällä aikajänteellä sovittuun tekemiseen. He jättävät pienen perääntymismahdollisuuden. Toisaalta kun on nuorilta kysytty, minkälaista toimintaa he haluavat nuorisotalolle, ei heiltä juuri vastauksia saada. Osa nuorista haluaa vain olla omassa rauhassa kavereiden kanssa. Siihen me pyrimme myös antamaan mahdollisuuden. Toki sukupolvissakin on eroja. Mm nykyinen sukupolvi Nikkilän nuorisotalolla on varsin aktiivinen. Talotoimikunnan jäsenet miettivät ja suunnittelevat tapahtumia ja ovat aktiivisia tekijöitä ja haluavat olla mukana kehittämässä omaa, heille tärkeää toimintaympäristöään. Nuorisotilat ovat paikkoja joissa on tilaa erilaisille persoonille.

Kysymys, jossa halusin tietää nuorten ajatuksia, mitä he toivoisivat nuorisotiloilla olevan, oli hieman hankala. Siihen pystyivät vastaamaan niin nuorisotiloilla käyneet kuin niissä käymättömät nuoret. Nuoret, jotka eivät olleet käyneet nuorisotilalla, todennäköisesti vastasivat ”mutu”-tuntumalla. Tarkoitan tällä että heillä on jokin mielikuva,

mitä nuorisotalalta puuttuu. Heillä ei siis välttämättä ole fakta-tietoa tilojen tämänhetkisistä resursseista. Nuoret, jotka olivat käyneet nuorisotalilla, heistä 63 % halusi, että niissä olisi enemmän tekemistä. Enemmän rentoa tunnelmaa toivoi 37 % vastaajista. Avoimessa vastauksessa nuoret toivoivat lisää tietokoneita, musiikin kuuntelumahdollisuuksia ja Etelä-Sipoon nuorisotalaan graffitiseinä. Nämä ovat tärkeitä viestejä toimintamme kehittämiseksi.

5.2 Yhteisöllisyys nuorisotiloilla

Nuorisotalon aktiivikävijät muodostavat talon sisälle oman yhteisön niin hyvässä kuin pahassa. Jotta ohjaajat ja nuoret voivat luoda luottamuksellisen suhteen toisiinsa, on ensiarvoisen tärkeää luoda tiivis yhteisö. Yhteisöön mahtuu monenlaisia persoonia, joilla on oma paikka ja asema tilalla mutta jota kukaan ei ole määritellyt ennalta. (Aho & Laine 2004, 135 - 136) Nuorisotalon työntekijät muodostavat talon kävijöiden kanssa yhteiset säännöt, joiden puitteissa talolla toimitaan ja ollaan. Yleissäännöt noudattavat hyvin pitkälle käyttäytymisen ja toisen kunnioittamisen sääntöjä. Jokaisella nuorisotalolla on lisäksi omia spesifejä sääntöjä koskien välineiden käyttöä ja mahdollisia kahvilakäytäntöjä.

Nuorisotalon aktiiviset kävijät muodostat oman normiston, jonka mukaan jokaisen nuoren odotetaan käyttäytyvän hänelle ominaisella tavalla. Jos nuori käyttäytyy hänelle asetetun normistosta poikkeavalla tavalla, tullaan sitä ihmettelemään. Jos käytös on muuttunut negatiiviseen suuntaan, parhaassa tapauksessa yhteisöllä on käytöstä parantava vaikutus. Tällainen yhteisöllisyys luo turvallisuuden tunnetta johon on yhteisön jäsenen helppo tulla. Hän tietää oman paikkansa sekä sen, miten hänen odotetaan käyttäytyvän.

Yhteisö voi myös toimia esteenä uusien kävijöiden saamiseksi nuorisotalotoimintaan. Tiivis yhteisö luo uusille nuorille sisäänpääsyehdon. Ehto voi liittyä pukeutumiseen, puhetyyliin, käyttäytymiseen. ”Joillakin nuorisotaloilla sisäänpääsyehdoksi määritetty suomalainen ”tavallisuus”, jonka piiriin ei mahdu esimerkiksi vieraskielisyys, vammaisuus, homoseksuaalisuus tai ”vääränlainen” pukeutuminen” (Honkasalo & Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 115). Vaikka yhteisö ei tietoisesti tai julkisesti luo tätä mielikuvaa, kiirii tämä maine talon ulkopuolelle. Tämä on omiaan nostamaan kynnystä uusille kävijöille.

Nuoret saattavat luoda oman pienen yhteisön joko nuorisotalon eteiseen tai jopa ulko-oven eteen, jolla fyysisesti estetään uusien nuorten sisäänkäynti. Tämä ilmiö saattaa olla tahallista tai tahatonta. On hienoa, että nuoret kokevat jonkin tilan omakseen. Mutta tässä nähdään sulkeutuneisuuden periaate. ”Tämä tilan on minun ja meidän, tässä ja nyt. Ei minua kiinnosta ketä täällä on sitten kun lopetan täällä käymisen”.

Miten tällainen tiivis yhteisöllisyys voidaan avata uusille kävijöille? Täysin ulkopuolisella nuorella ei ole asiaa yhteisön jäseneksi. Hänen on tunnettava yksi yhteisön jäsen, jonka avulla hänet hyväksytään mukaan. Pitää muistaa, että nuorisotalon aktiivisten nuorten muodostama yhteisö ei ole ikuinen. Yhteisön elinkaari on noin 3-4 vuotta. Honkasalo & Kiilakoski & Kivijärvi kirjassaan ”Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä” mainitsee kenttäpäiväkirjassaan että heidän esimerkissään nuorisotalon kävijäkunta on asiakaskunnan ikähaitarin yläpäästä (16 - 18 vuotiaita). Tulee hetki, jolloin vanhemmat nuoret leikkaavat napanuoran nuorisotaloon ja ottavat vastuun omasta elämästään. Ottavatko talolla jo olevista seuraavana vuorossa olevista nuorista vallan vai onko tässä uusille nuorille tilaisuus päästä sisään nuorisotalolle?

Nikkilän nuorisotalo toimii kahdessa kerroksessa; yläkerran parvella on biljarditila. Työssäni olen huomannut, että uusien seitsemäsluokkalaisten tullessa talolle, he ryhmänä siirtyvät pian sisään tullessaan biljarditilaan, johon he muodostavat oman pienen yhteisön. Sieltä on helppo seurata ja katsoa, miten aktiiviset kävijät toimivat ja miten heidän odotetaan käyttäytyvän. Jonkin ajan kuluttua (n. 1,5 kk) uudet nuoret uskaltavat tulla alakertaan aktiivisten kävijöiden joukkoon.

Yksi vaihtoehto on pyrkiä estämään yhteisöllisyyden muodostuminen. Tähän on monta keinoa. Honkasalo, Kiilakoski, Kivijärvi (2011, 115) ehdottaa nuorisotilojen muodostamista usean sukupolven kohtaamispaikaksi. Päiväaikaan talolla voisi toimia lasten kerhotoimintaa, iltapäivästä iltaan nuorisotilana sekä aikuisväestön ohjatun toiminnan paikka. Tällä tavoin nuorisotalon sisälle ei pääse muodostumaan yhtä isoa vaan monta pientä irrallista yhteisöä. Tällä tavoin aikuisväestö oppii tuntemaan nuorisotilan nuoret ja ehkäpä kuilu heidän välillään kapenee.

Toinen vaihtoehto on rakentaa talon sisälle uusi toiminnallinen konsepti. Perinteisestä nuorten kohtaamispaikasta voisi tehdä esimerkiksi nuorisokahvilan. Rakennus siinä ei muuttuisi millään tavalla, vaan se toiminta talon sisällä. Joitakin muutoksia pitäisi tehdä. Nuorisokahvilassa pystyisi pelaamaan biljardia, olemaan tietokoneella, mutta varsinaista TV-huonetta siellä ei voisi olla. Tämä huone tulisi muuttaa kahvilati-

laan soveltuvaksi tilaksi. Muuttuisiko ohjaajien toimenkuva tässä tilanteessa? Tulisiko heistä kahvilatyöntekijöitä ja tarjoilijoita? Ideana nuorisokahvila on hyvä varsinkin Siipossa. Monet nuoret moittivat kahviloiden puutetta. Heille on siis tärkeää erilaiset kohtaamispaikat. Nuorisotyön ammattilaisena näe perustyön asiakkaan henkilökohtaisen kohtaamisen, jolloin voi kysyä kuulumisia. Kahvilatoiminnassa nuoret ovat maksavia asiakkaita, joihin ei voi eikä saa luoda syvää luottamusta ja suhdetta.

Nuorisotalon yhteiskäyttö muiden toimintaryhmien kanssa ei välttämättä ole se kaikkein helpoin tapa rikkoa nuorisotilan yhteisöllisyyttä. Yhtenä esimerkkinä Etelä-Siipossa avattiin uusi alakoulu, Sakarinmäen koulu (kuuluu nykyisin Helsingille). Siipoon kunnan nuorisopalvelut saivat rakennussuunnitelmiin oman toimitilan. Ohjaaja alkoi sisustaa nuorten kanssa tilasta heille mieluista oleskelupaikkaa. Ei mennyt kauaakaan, kun rehtorilta alkoi tulla viestejä, että nuorisotilalla ei saa toimia niin ja näin. He eivät saaneet käyttää edes muita koulun tiloja. Kyse oli siitä, että koululla oli hallintaoikeus rakennukseen ja Nuorisopalveluilla olivat vierailijoita rakennuksessa. Vaikka asiakkaina olivat samat nuoret, mutta toimintaa rajoitti koulun hallinto. Miten vastaavanlaisilta yhteentörmäyksiltä voitaisiin välttyä? Tärkeintä on löytää yhteiset pelisäännöt ja laittaa ne kirjallisesti ylös; mitä saa tehdä ja mitä ei saa tehdä, mihin saa koskea ja mihin ei saa koskea (Kylmäkoski 2007, s. 33).

Nuorille tarkoitettu paikka pitää saada näyttää nuorten paikalta. Paikalta, johon on kiva tulla ja jossa viihtyy. Ei tarvitse miettiä, pitääkö täällä ottaa kengät pois jalasta. Nuorille viihtyisä paikka ei välttämättä tarkoita steriiliyttä ja hiljaisuutta. Nuorisopalveluiden ja koulun toimintarakenne poikkeaa suuresti toisistaan. Ja se että Nuorisopalvelut toimisivat jonkun toisen ”nurkassa”, ei ole hyvä ratkaisu.

5.3 Nuorisotilan maine

Nuorisotalotoiminnan jatkuvuuden kannalta olennaisen tärkeää on talon maine. Ja kuten olen edempänä maininnut, talon sisällä toimiva yhteisö muovaa nuorisotilan mainetta. Petri Cederlöfin mukaan (2007, 314) pelkkä poliisin käyminen nuorisotilalla (olipa sitten kyseessä poliisin tutustumiskäynti tai hälytyskeskuksen antama tehtävä) antaa sille huonon leiman. Nuoret sensaationhakuisina ihmisinä kiinnostuvat heti mistä on kysymys kun poliisi käy nuorisotilalla. He todennäköisesti tulevat itse paikalle katsomaan tilannetta. Aikuiset taas tekevät tilanteesta oman käsityksen ja mieliku-

van tietämättä asian oikeaa faktaa. He yhdistävät edellä mainitussa tilanteessa nuorison, nuorisotilan ja poliisin. Ja näin on sekä nuoriso että nuorisotalo saanut huonon maineen jonka poistamiseen tarvitaan enemmän kuin korulauseita.

Aula ja Heinonen (2002) määrittelee maineen kolmen osatekijän summaksi; siitä miten organisaatio toimii, kokemukset ja oma mielikuva. Oppilaiden vastauksista heijasti kolmas osatekijä, oma mielikuva. Suurin osa oppilaista tiesi nuorisotilat mutta ei ollut käynyt niissä. Voi olla, että se yksi ja ainoa käyntikerta oli pettymys ja siitä johtuu oma mielikuva.

Surullisinta tässä on se että juuri nämä lasten huoltajat päättävät, voivatko lapset ja nuoret tulla nuorisotilalle tapaamaan ystäviään.

Edellä mainittu tapaus on ulkoapäin annettu maine. Jopa rauhallisella ja hyvin toimivalla nuorisotilalla voi olla maine, joka estää uusien nuorien talolle pääsyn. Tämä maine on siis sisältä tullut, jonka tilan sisällä olevan yhteisön nuoret ovat yksilöinä muodostaneet. Olen edellä maininnut, että tässä yhteisössä on tilaa monenlaisille persoonille. Vahvat persoonat ovat niitä, joita muut nuoret seuraavat ja pyrkivät päästä heidän vaikutuspiiriin. Tästä muodostuu nuorisotilan yhteisö ja maine.

Kysyin avoimella kysymyksellä oppilailta, ovatko he kuulleet jotain huhuja nuorisotiloista. 74 oppilasta ei ollut kuullut mitään huhua. Ne nuoret, jotka vastasivat kysymykseen asiallisesti, 8 oppilasta mainitsi jotain negatiivista nuorisotilojen maineesta. Käänsin vapaasti nuorten vastauksia (joka oli yllättävän vaikeaa johtuen nuorten kirjoitustyylistä) ja alla vastaajien mielestä negatiiviset mielipiteet:

*Tyisiä ja siellä ei voi tehdä mitään
Pissiksiä ja teinejä
Narkkareita
Siellä on suomalaisia nuoria ja ne sekoilee ja ne eivät aina ole mukavia ruotsalaisille
Joidenkin mielestä se on tyhmää kun pitää maksaa. Mutta silloinhan siellä kävisi "alkoholi nuoria". Ehkä sen vuoksi siellä ei moni käy kun se maksaa.
Likainen ja väkivaltainen
Siellä käy vain suomenkielisiä nuoria
Väkivaltainen, likainen, äänekäs, turvaton*

Mielenkiintoinen huomio oli, että vain yhden negatiivisen vastauksen kirjoitti poika ja loput 6 vastaajista oli tyttöjä. Itse nuorisotalon työntekijänä en allekirjoita yhtään yllä-

mainituista väitteistä. Toki talolla käy ”pissiksiä ja teinejä” mutta karrikoiden sanoen niinhän kaikki kyselyyn vastaajatkin ovat.

Toki muutamia hyviäkin kommentteja oli vastauksissa. Yksi tyttöoppilas vastasi että tila on kiva, vaikka ei itse olekaan käynyt siellä. Toinen tyttö vastasi että ne ovat tarkoitettu rippikoulun käyneille nuorille. Tässä hän sekoittaa kunnallisen ja ruotsinkielisen PRG:n avoimen toiminnan mallin.

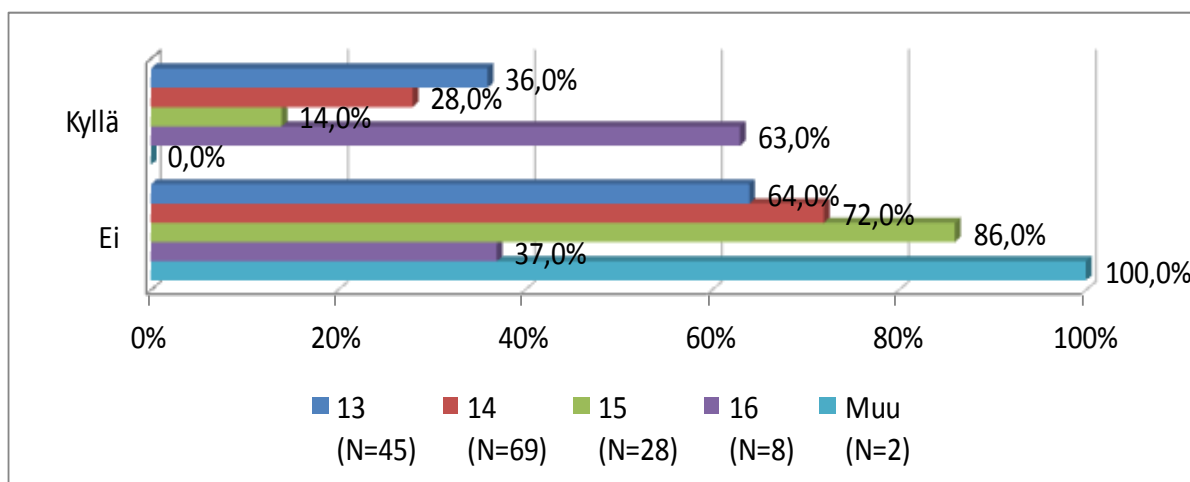
Saaduista vastauksista voidaan siis vetää johtopäätös, että vastanneilla oppilailla ei ollut oikeaa mielikuvaa Nuorisopalveluiden nuorisotiloista. Vastauksen ovat siis hyvin pitkälti huhujen kautta muovattuja mielipiteitä.

5.4 Kaksikielisen nuorisotilan ohjaajan äidinkieli

Kuten alussa kävi ilmi, ne toimipisteet, joiden palveluja käyttävät sekä suomen- että ruotsinkieliset asiakkaat, työntekijöiden tulee pystyä palvelemaan heitä nuorten omalla äidinkielellään. Nuorisopalvelut on yksi tällainen toimipiste. Sipoon kunnalla ei ole pelkästään ruotsinkielisille nuorille omaa toimipaikkaa eikä siihen nähdä tarvetta. Mielestäni tällainen malli syventää suomen- ja ruotsinkielisten nuorten välistä kuilua. Lisäksi nuoret alkaisivat vertailla nuorisotiloja keskenään mikä ei ole itse tarkoitus. Meidän tehtävänä on kaventaa kuilua ja pyrkiä tuomaan nuoret yhteen tavalla tai toisella. Nuoret ovat samanlaisia kielitaustastaan huolimatta. Ruotsinkielisen seurakunnan nuorisotila PRG tarjoaa vastaavanlaista toimintaa ruotsinkielisille nuorille. Olen vierailut tässä nuorisotilassa ja tunsin voimakkaan yhteisöllisyyden tunteen nuorten parissa. Vaikka hallitsen molemmat kotimaiset äidinkielet, tunsin oloni hieman epä-mukavaksi. Onneksi tunsin tästä ryhmästä joitain nuoria ja ohjaajat, joten minulla oli pieni jalansija siinä tilassa. Kun saapuu ”vieraaseen maaperään”, on toimittava heidän sääntöjen mukaan. Vaikka seurakunnan tilaa käyttävät nuoret ja ohjaaja ymmärtävät suomea, on selvää että yhteinen kieli on ruotsi.

Miten ruotsinkieliset nuoret näkevät nuorisotalotyöntekijän äidinkielen? Onko sillä merkitystä, kävisivätkö he nuorisotalolla vai ei? Sekä Söderkullan nuorisotila Pleissilä että Nikkilän nuorisotalo Nuorkalla on ohjaajat, jotka pystyvät palvelemaan nuoria niin suomen- että ruotsin kielellä. Tämä ei siis voi olla syy käymättömyydelle. Miten on käytännössä? Kokevatko nuoret tämän tärkeänä tekijänä? Vastanneista tytöistä 68 % ja pojista 73 % ilmoitti, että ohjaajan äidinkielellä ei ole merkitystä. Ruotsinkieliset alakouluikäiset ovat olleet aktiivisia nuorisotilalla kävijöitä. Heille ohjaajien äidin-

kieli ei ole ollut esteenä kommunikoinnille. Näkyykö tämä asenne eri ikäryhmissä tai sukupuolissa? (KAAVIO 8)

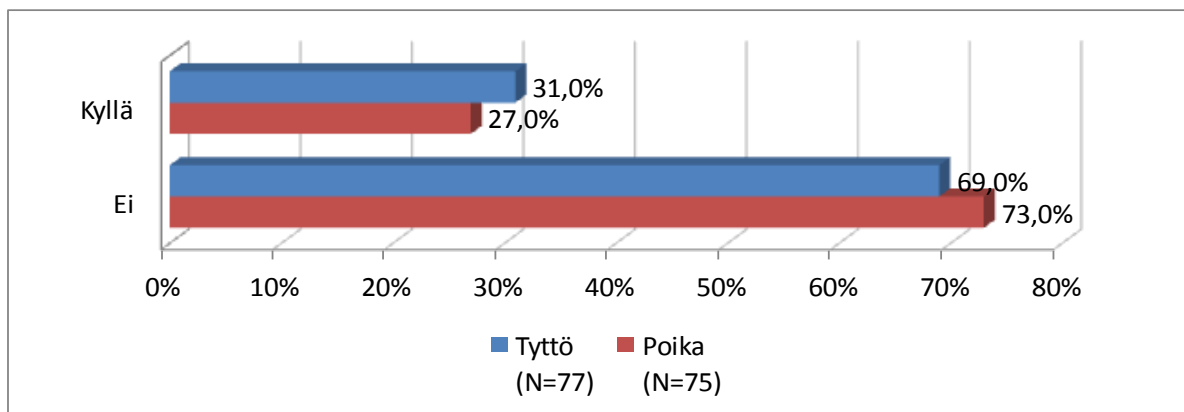
KAAVIO 8. Ohjaajan äidinkielen merkitys iän mukaan.

Kaavion mukaan yli 16-vuotiaiden mielestä ohjaajan äidinkielellä ei ole mitään merkitystä. Tämä vastaus johtuu todennäköisesti vastaajien määrän vähäisyydestä. Tämän ikäryhmän vastaajia oli kaksi henkilöä. Se, mikä selittäisi 15- ja 16-vuotiaiden suuren mielipide-eron voisi olla se, että 15-vuotiaat ovat aloittaneet rippikoulun ja ovat tutustuneet ruotsinkielisen seurakunnan ohjaajiin, tilaan ja toimintaan. Tämän jälkeen ohjaajista on tullut tärkeä osa näiden nuorten elämää. Lomakkeessa en kysynyt rippikoulun merkitystä 15–16 –vuotiaiden elämässä, joten tämä johtopäätös on minun päätelmäni eikä perustu kyselystä saatuihin faktoihin. Mutta en keksi mitään muuta syytä juuri 16-vuotiaiden nuorten radikaaliin mielipidemuutokseen ohjaajan äidinkielen merkityksessä.

Voisi olettaa että pienestä ja tiivistä ruotsinkielisestä kyläkoulusta tulleet lapset tullessaan isoon yläkouluun huomaavat, että suomen- ja ruotsin kieli sekoittuvat luonnollisesti yhteen. Tämän vuoksi ohjaajan äidinkielen merkitys vähenee tasaisesti seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla.

Onko tyttöjen ja poikien asenteella eroa? Tytöt ovat sosiaalisesti vaativimpia verrattuna poikiin. Tyttöjen sosiaalinen verkosto on pieni mutta tiivis. Poikien verkosto on paljon laajempi mutta löyhempi. Voisiko tästä löytää eroavaisuutta siihen, miten nuoret kokevat ohjaajan äidinkielen merkityksen? (KAAVIO 9)

KAAVIO 9. Ohjaajan äidinkielen merkitys sukupuolen mukaan.

Sosiaalisen verkoston laajuudella tai löyhyydellä ei ole merkitystä puhuuko ohjaaja suomea vai ruotsia. Se, puhuvatko tytöt tai pojat keskenään suomea vai ruotsia, sitä emme tiedä. Vierailuni Kungsvägen skolanilla on antanut minun ymmärtää että koulun käytävillä kuulee sekä suomea että ruotsia.

Mielenkiintoiseksi tämä kieliaspekti tulee kun Sipoon Nikkilään ollaan rakentamassa huonokuntoisten yläkoulujen tilalle ns. ”Nikkilän sydäntä”. Nikkilän sydämen rakennuksen sisään on tarkoitus tehdä opetustilat niin suomen- kuin ruotsinkielisille oppilaille. Tällä tavoin saadaan nämä oppilaat yhteen luonnollisella tavalla. Nähtäväksi jää, miten se tulee vaikuttamaan oppilaiden välisiin suhteisiin. Tullaanko jälleen näkemään ns. ”sekapareja”, jonka avulla nuorisotilalle saadaan lisää ruotsinkielisiä oppilaita.

6 SUOMEN VAI RUOTSIN KIELI – MUNA VAI KANA?

Kappaleessa, jossa kuvasin toimintaympäristöä, kerroin kaksi esimerkkiä ruotsinkielisten aikuisten asenteellisesta periaatteesta. Mikä merkitys äidinkielellä on nuorelle, olipa se sitten ruotsi tai suomi? Kummassakin kielitapauksessa kyse on tärkeästä kanavasta tai välineestä, jolla saadaan viesti henkilöltä toiselle. Jotta viesti menisi ymmärrettävästi perille, on sekä viestin lähettäjän että vastaanottajan ymmärrettävä käytettävää kieltä. Itse matkaoppaana työskennellessäni, tehtäviini kuului tanskalaisien asiakkaiden palveleminen. Kiitos ruotsin kielen taitoni, ymmärsin jotakuinkin asi-

akkaitteni tarpeita. Tunsin olevani suhteellisella ”heikolla jäällä” sillä tiesin, että osa asiakkaiden viestistä ei saavuttanut minua.

6.1 Äidinkielen merkitys nuoren kasvulle ja kehitykselle

Äidinkielellä on merkittävä osa nuorten identiteetissä. Sillä on tärkeä osa nuoren tunne-elämän kehityksen kannalta. Kuka minä olen ja mikä minun kasvuympäristöni on? Lapsi oppii noin kahden ikävuoden kuluttua minä-sanon. Tämä tarkoittaa irtautumista vanhemmistaan (varsinkin äidistä) sekä oman identiteetin kehittymistä (Hassinen, Sirje 2005, 56). Onko kaksikielisillä nuorilla kaksi identiteettiä vai onko heillä vain kaksi viestintäkanavaa yhden sijasta? Kaksikielisessä ympäristössä kasvaneen lapsen minätietoisuuden kasvaessa, hän alkaa pohtia kuka minä olen. Hän saattaa kyseenalaistaa omaa kaksikielisyyttä ja saattaa jopa käyttää sitä hyväkseen (emt, 66). Esimerkiksi jos isä huutaa lapselle, lapsi saattaa valita äidin kielikulttuurin tai jos äiti ei osta mieleistä lelua, lapsi saattaa ottaa isän kielikulttuurin. Yhtä kieltä hallitsevilla ihmisillä on vain yksi verbaalinen viestintäväline käytettävissä. Kun taas kahta kieltä hallitsevat voivat valita mitä kieltä he käyttävät kotona ja kodin ulkopuolella (Arnberg, Lenore 2004, 23). Tämä mahdollisuus avaa monia palvelujen ovia verrattuna yksikielisiin. Itse koen hallitsevani ruotsin kielen, mutta minun täytyy ensin kääntää kuulemani ruotsi mielessäni suomeksi jonka jälkeen käänän vastauksen suomesta takaisin ruotsiksi jonka jälkeen voin vastata henkilölle ruotsiksi.

Professori Tiina Tainio toteaa Suomen kasvatustieteellisen seuran tiedotteessa 29.1.2013 että kaksikielisillä on helpompi oppia uusi kieli. ”Lisäksi sekä suomea että ruotsia osaavilla on paremmat edellytykset toimia globaalissa maailmassa ja ymmärtää erilaisia kulttuureja”.

Kappaleessa ”Yhteisöllisyys” mainitsen että ryhmän jäsenellä pitää olla jokin ulkoinen tunnusmerkki, jotta hän voi kuulua yhteisöön. Tämä merkki voi olla esimerkiksi yhteinen kieli. Varsinkin vähemmistökulttuureissa yhteinen kieli on tärkeä turvallisuutta ja yhteenkuuluvaisuutta luova elementti.

Olen huomannut että keskustellessani ruotsiksi Sipoossa, oma Tornionlaakson ruotsin kieli on muovautunut sipoolaiseksi ruotsin kieleksi. Ympäristö ja yhteisö ovat siis

muovanneet käyttämäni verbaliikkaa. Jossain määrin olen tehnyt tietoisesti. Taustalla on todennäköisesti halu kuulua johonkin, olla osa jostaikin.

Keskustellessani nuorisotalolla yhdeksäsluokkalaisten nuorten kanssa koulumenestyksestä, kysyn joka kerta mikä on nuoren mielestä vaikein kouluaine. Voisin olettaa sen olevan ruotsin kieli, mutta yllättäen se on joko matematiikka tai fysiikka. Onko niin, että itselle vieraan kielen kuuleminen luonnollisessa arkiympäristössä kehittää latenttia, piilevää oppimista? Vaikka suomenkieliset nuoret nuorisotalolla oudoksuvat, jos nuorisotalolle tulee nuoria, jotka puhuvat ruotsia, eivät he pidä sitä mitenkään outona.

7 YHTEENVETO

Yhdestä asiasta olemme kaikki yhtä mieltä; jokaisella meistä on oma äidinkieli taustastaan huolimatta. Me tulemme ylläpitämään sitä kieltä. Se opittu äidinkieli luo meille turvallisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvaisuudentunnetta. Mitkä ovat ne välineet, joilla suomen- ja ruotsinkielisyys saadaan toimimaan sopusoinnussa toisia tukien? Jos tähän löytäisin yhden ja oikean vastauksen, kirjoittaisin siitä kirjan ja olisin rikas.

Ruotsinkielisten nuorten eriytyminen Nikkilän nuorisotalolta on iso kysymys. Me voimme viedä hevosen kaivon luo, mutta emme voi pakottaa sitä juomaan siitä. Me voimme pyytää ruotsinkielisiä yläkoulun luokkia vierailemaan nuorisotalolla. Voimme tehdä sirkustemppeja heidän viihtyvyyden parantamiseksi, mutta me emme voi asettaa heihin asennetta ”tämä on juuri se oikea paikka, jota tarvitsen”. Tämä tarve lähtee nuoresta itsestään. Mitkä asiat vaikuttavat tai ovat vaikuttaneet historiassa siihen, että ruotsinkieliset nuoret eivät enää käy Nikkilän nuorisotalolla? Todennäköisesti suomenkieliset nuoret ovat rakentaneet nuorisotalolle voimakkaan yhteisön, joka omalta osaltaan estää ruotsinkielisiä nuoria sinne tulemisen. Kyselystä saamieni tulosten mukaan kyse on myös tarpeesta. Oppilaat toivat selvästi esille sen, että he eivät tunne tarvitsevänsä tätä palvelua.

Opinnäytetyön alussa kerroin lähtötilanteesta, jossa nuorisotalolla oli useita ”sekapa-reja”. Pitäisikö Nuorisopalveluiden järjestää vanha ja perinteinen rusettiluistelutapahtuma, jossa on neljä väriä; sininen suomenkielisille nuorille pojille, vihreä ruot-

sinkielisille nuorille pojille, punainen ruotsinkielisille nuorille tytöille ja keltainen suomenkielisille nuorille tytöille. Ja sääntö on että siniset ja punaiset etsivät parin ja vihreät ja keltaiset etsivät parin. Itse tapahtuma voisi olla hauska ja viihdyttävä, mutta ajaisiko se meidän peruslähtökohtaa; tavoittaa ruotsinkieliset nuoret nuorisotaloille? Tulevat vuodet ovat mielenkiintoisia, sillä Sipoon Nikkilään ollaan rakentamassa Nikkilän sydäntä. Nikkilän sydän on rakennus, jossa on tarkoituksena antaa saman katon alla niin suomen- kuin ruotsinkielinen perusopetus. Olemme siis rikkomassa kielimuureja. Olisiko näistä oppilaista helpompi saada uusia kävijöitä? Sitä emme vielä tiedä.

Oma mielikuva, olipa se sitten faktaan tai fiktion perustuva, ratkaisee hyvin pitkälle, tuleeko nuori käymään nuorisotilalla vai ei. Ja jotta tämä mahdollisesti väärä mielikuva saadaan murrettua, on meidän jotenkin tavoitettava nämä nuoret. Mainitsin yllä että olen aikaisempina syksyinä lähettänyt Kungsvägen skolanin uusien seitsemäsluokkalaisten luokanvalvojille sähköpostikutsun tulla luokan kanssa käymään nuorisotilalla. Miten saadaan opettajat vakuutettua että käynti on vaivan arvoinen? Osa opettajista tuntee minut, mutta uskon että äidinkielenään ruotsia puhuva nuorisohjaaja saisi opettajat vakuuttuneemmaksi tästä asiasta. Tullaan jälleen kielipoliittiseen kysymykseen.

Yksi lähestymistapa ongelmaa kohtaan on nuorisotilan sisällä oleva yhteisö. Jotta uudet nuoret pääsisivät helpommin talon sisälle, on yhteisöllisyys purettava ja estetävä sen uudelleen syntyminen. Nuorisokahvilan perustaminen voisi olla ratkaisu tähän. Tällaisen toiminnan perustaminen vaatisi paljon rahaa ja aikaa. Haluaisivatko nuorisohjaajat toimia kahvilatyöntekijöinä?

Sipoon kunnan Nuorisopalvelut on tehnyt likipitään kaiken mahdollisen nuorisotilojen tunnettavuuden kannalta. Suurin osa kyselyyn vastanneista nuorista tiesikin nuorisotilat. Minun mielestäni sen pitäisi riittää. Nuorisotilat ja sen palvelut ovat vapaata toimintaa, johon osallistuvat nuori kokee tarvitsevansa sitä. Saattaahan olla että on ihmisiä, jotka eivät ole käyttäneet esimerkiksi kirjaston palveluja. Kirjasto voi markkinoida itseään, mutta eivät hekään pakota kuntalaisia käyttämään sitä palvelua. Se, mitä Nuorisopalvelut voisi tehdä, on pyrkiä saamaan nuorten väärä mielikuva nuorisotiloista oikeaksi.

LÄHTEET

- Aho, Sirkku & Laine, Kaarina 2004. Minä ja muut. Keuruu: Otava.
- Arnberg, Lenorei, 2004. Så blir barn tvåspråkiga. Falun: Wahlström & Widstrand.
- Aula, P & Heinonen, J. 2002. Maine - menestystekijä. Porvoo: WSOY.
- Cederlöf, Petri 2007. Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Sarja C. Humanistinen ammattikorkeakoulun oppimateriaalit 14, 2007. Vaajakoski: GUMMERUS.
- Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi 2008. Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 77. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Hassinen, Sirje 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Jyväskylä: Oy Finn Lectura Ab.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Honkasalo, Veronika & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti 2011. Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 114. Helsinki: Unigrafia.
- Kylmäkoski, Merja 2007. Kerhotiloista toimintakeskuksiin. Nuorisohallinnon muistoja ja mietteitä Jyväskylän seudun nuorisotilatoiminnasta. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 9.
- Kylmäkoski, Merja & Lind, Kimmo & Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) 2006. Nuorten tilat. Humanistisen ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja, sarja C. Vaajakoski: Gummerus.
- Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Raina, Liisa & Haapaniemi, Rauno 2005. Yksilöt yhdessä. Kasvatus ja persoonan laatu. Tallinna: Arator Oy.
- Suoninen, Eero & Pirttilä-Backman, Anna-Maija & Lahikainen, Anja Riitta & Ahokas, Marja 2010. Arjen sosiaalipsykologia. Porvoo: WSOY.

Rippikoulun suosio pitää. Kotimaa-Yhtiöt. Viitattu 22.03.2012

www.kotimaa24.fi/uutiset/kotimaa/7812-rippikoulun-suosio-pitaa

Sipoon avainluvut. Tilastokeskus.

www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/753.html

Sipoon avainluvut. Sipoon kunnan kotisivut.

www.sipoo.fi/fi/tietoa_sipoosta/avainluvut

Professori Liisa Lainion kommentti kaksikielisten kyvystä oppia helpommin uusia kieliä. Suomen kasvatustieteellisen seuran tiedote. Viitattu 29.1.2013.

<https://ktl.jyu.fi/img/portal/23557/t290113.pdf>

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

KUNGSVÄGEN SKOLA**1. Är du ***

- Flicka
 Pojke

2. Ålder *

- 13
 14
 15
 16
 Annan

3. Bor du i Sibbo? *

- Ja
 Nej

4. Berätta i vilken by du bor.

---

5. Berätta var du bor.

---

6. Vad gör du på din fritid?

Du kan välja flera alternativ

- Lyssnar på musik
- Spelar PC / konsolspel
- Träffar kompisar
- Motionerar
- Gör läxor
- Shoppar
- Spelar instrument
- Arbetar

7. Vad gör du annat på din fritid?

---

8. Är du med i ledd verksamhet (t.ex. scout, idrottförening)? *

- Ja Nej

9. Berätt hur många gånger per vecka du är med i ledd verksamhet. *

- färre än 1 gång per vecka
- 1-2 gånger per vecka
- 3-4 gånger per vecka
- 5-6 gånger per vecka
- mer än 6 gånger per vecka

10. Vad för aktivitet skulle du vilja vara med i?

---

11. Känner du till Nickby ungdomsgård eller ungdomsutrymmet i Söderkulla? *

Ja Nej

12. Vet du var de finns? *

Ja Nej

13. Har du besökt något av dem? *

Ja Nej

14. Berätta varför du inte ha besökt dom?

Du kan välja flera alternativ

- Behöver inte
- Intresserar inte
- Känner inte till
- Vill inte besöka
- Ingen kompis som vill komma med
- Hinner inte
- För lång distans
- Har ingen info

15. Eller någon annan orsak.

---

16. Hurdana samlingsplatser tycker du att dom är?

Du kan välja flera alternativ

- Trivsamma
- Lugn
- Roliga
- Energiska
- Rena
- Trakaserande
- Obekväma
- Ljudliga

17. Eller berätta något annat om detta?

---

18. Har du någonsin upplevt mobbning eller hot av mobbning på ungdomsgårdarna?

- Ja
- Nej

19. Berätt hur gick situationen till när du kände mobbning eller hot av mobbning.

---

20. Vad önskar du att Unkan (Nickby) / Pleissi (Söderkulla) skulle ha så att du skulle besöka där?

Du kan välja flera alternativ.

- Mera avkopplande stämning
- Trevligare ledare
- Mera att göra
- Bättre öppethållningstider

- Ledd verksamhet
- Mera personligt kontakt från ledare

21. Eller berätta något annat du önskar där skulle finnas.

---

22. Känner du till ungdomsgårdarnas ledarna? *

- Ja
- Nej

23. Känner din vårdnadshavare till ungdomsgårdarna? *

- Ja
- Nej
- Vet inte

24. Vad har din vårdnadshavare för bild av ungdomsgårdarna?

- Bra
- Dålig
- Vet inte

25. Tycker du att det har skillnad på ledarens modersmål, om du går till ungdomsgården eller inte? *

- Ja
- Nej

26. Vad har ungdomsgårdarna för ryckte?

Rör de sig ryckten eller åsikter på byn?
